

AKREDITACIONO
TELO SRBIJE

Bilten

www.ats.rs

GODINA II • BROJ 8 • APRIL 2012 • BEOGRAD

TEMA BROJA:
Klimatske promene – problem ili izazov

► Poverenje u kompetentnost

ATS

U OVOM BROJU

Nove akreditacije

ATS potpisnik EA BLA sporazuma

Promena dokumentacije:
Nova izdanja dokumenata

Završena javna rasprava o setu pravilnika iz oblasti metrologije

TEMA BROJA:

Klimatske promene – problem ili izazov

**Aktuelnosti u Sektoru za infrastrukturu kvaliteta
Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja**

Predstavljamo:
Pravilnik o ličnoj zaštitnoj opremi

Objavljeni pravilnici iz oblasti dragocenih metala i metrologije

Reč direktora

Ispunjenje cilja – međunarodno priznavanje ATS-a i sistema akreditacije u Srbiji

Dragi čitaoci,

Nadam se da ćete sa nama podeliti našu radost zbog nedavno donete odluke Saveta za multilateralne sporazume Evropske organizacije za akreditaciju (EA), u Kopenhagenu, da Akreditaciono telo Srbije (ATS) potpiše bilateralni sporazum o priznavanju akreditacije sa EA za sledeće oblasti akreditacije: laboratorija za ispitivanje, medicinskih laboratorija, laboratorija za etaloniranje, kontrolnih tela i sertifikacionih tela za sertifikaciju proizvoda.

Nakon veoma zahtevnog trogodišnjeg postupka evaluacije od strane tima ocenjivača EA, ATS je ocenjen kao kompetentan i pouzdan partner, sa adekvatnim procedurama koje stalno unapređuje, sa administrativnim osobljem i vodećim ocenjivačima koji su posvećeni svom poslu, kao i sa tehničkim ocenjivačima i ekspertima koji su kompetentni.

Zahvaljujem Ministarstvu ekonomije i regionalnog razvoja na velikoj podršci tokom protekle tri godine, jer su sa nama sprovedi niz zajedničkih aktivnosti koje su dovele do potpisivanja ovog sporazuma, od donošenja novog Zakona o akreditaciji do unapređenja procesa akreditacije, kako bi se uspostavio uređen sistem, efikasne i brze procedure, koje olakšavaju rad ATS-a i akreditovanih tela za ocenjivanje usaglašenosti.

Nakon što je Republika Srbija dobila status kandidata za pridruživanje EU, ATS će na istoj sednici Generalne skupštine EA, u skladu sa dokumentima EA, promeniti status svog članstva u ovoj organizaciji, te će umesto dosadašnjeg statusa pridruženog člana steći status punopravnog člana EA i u skladu sa tim će bilateralni sporazum sa EA biti zamenjen sa multilateralnim. Potpisivanje sporazuma će se obaviti tokom meseca maja na 28. sednici Generalne skupštine EA u Madridu.

Takođe, zahvaljujem i drugim ministarstvima i institucijama, potrošačima, akreditovanim telima za ocenjivanje usaglašenosti, zaposlenima u ATS-u, svim članovima Upravnog i Nadzornog odbora, Saveta za akreditaciju i drugih tela ATS-a, kao i ocenjivačima i tehničkim ekspertima na saradnji, podršci i razumevanju kako bi ostvarili ovaj najvažniji cilj ATS-a - međunarodno priznavanje ATS-a i sistema akreditacije u Srbiji.

Naglašavam još jednom, da potpisivanje bilateralnog odnosno multilateralnog sporazuma sa EA, zapravo znači, da je omogućeno međusobno poverenje i prihvatanje izveštaja i sertifikata, koje izdaju akreditovana tela za ocenjivanje usaglašenosti u Srbiji (laboratorije za ispitivanje, medicinske laboratorije, laboratorije za etaloniranje, kontrolna tela i sertifikaciona tela za sertifikaciju proizvoda) i da je sistem akreditacije, koji je ustanovljen u Srbiji ekvivalentan sa istim u drugim zemljama potpisnicama tih sporazuma. To će doprineti konkurentnosti srpskih proizvoda i olakšati trgovinu i izvoz proizvoda i usluga, uklanjajući trgovinske barijere u poslovanju.

Pred nama, u ATS-u, je drugi takođe veoma težak zadatak da pokazanu kompetentnost održavamo i da osim potpisanog sporazuma sa EA, u narednom periodu ostvarimo isto prepoznavanje i priznanje našeg rada i sistema akreditacije u međunarodnim organizacijama, kao što su Međunarodna organizacija za akreditaciju laboratorija (ILAC) i Međunarodni forum za akreditaciju (IAF).

Srdačno,
Dr Dejan Krnjaić,
direktor ATS-a

ATS potpisnik EA BLA sporazuma

Akreditaciono telo Srbije (ATS) postaće jedna od članica - potpisnica bilateralnih sporazuma (BLA) Evropske organizacije za akreditaciju (EA) o priznavanju akreditacije

Natalija Jovičić Zarić, Dejan Krnjaić i Jelena Popović

Tim EA je tokom veoma zahtevnog trogodišnjeg postupka evaluacije ocenio da je ATS kompetentan i pouzdan partner EA, te je na sednici Saveta za multilateralne sporazume EA, koja je održana 18. i 19. aprila 2012. godine u Kopenhagenu, doneta odluka o potpisivanju BLA sporazuma o priznavanju akreditacije između ATS-a i EA na osnovu analize izveštaja sa „kolegijalnog ocenjivanja“ ATS-a i to za sledeće oblasti akreditacije: laboratorija za ispitivanje, medicinskih laboratorija, laboratorija za etaloniranje, kontrolnih tela i sertifikacionih tela za sertifikaciju proizvoda.

ATS je uz veliku podršku Ministarstva ekonomije i regio-nalnog razvoja u protekle tri godine sproveo niz zajedničkih aktivnosti, koje su dovele do potpisivanja ovog sporazuma, od donošenja novog Zakona o akreditaciji do unapređenja procesa akreditacije donošenjem novih izdanja i izmenama dokumenata sistema menadžmenta kako bi se uspostavio uređen sistem, efikasne i brze procedure koje olakšavaju rad ATS-a i akreditovanih tela za ocenjivanje usaglašenosti.

To zapravo znači da je omogućeno međusobno poverenje i prihvatanje izveštaja i sertifikata, koje izdaju akreditovana tela za ocenjivanje usaglašenosti u Srbiji, (laboratorije za ispitivanje, medicinske laboratorije, laboratorije za etaloniranje, kontrolna tela i sertifikaciona tela za sertifikaciju proizvoda) i da je sistem akreditacije, koji je ustanovljen u Srbiji, ekvivalentan sa istim sistemom u drugim zemljama potpisnicama bilateralnih/multilateralnih (BLA/MLA) sporazuma EA o priznavanju akreditacije.

Potpisivanje sporazuma će se obaviti tokom meseca maja na 28. sednici Generalne skupštine EA u Madridu. Sporazum će, u ime ATS-a i Republike Srbije potpisati dr Dejan Krnjaić, direktor ATS-a. Po dobijanju statusa kandidata za pridruživanje EU, ATS će na istoj sednici Generalne skupštine EA, u skladu sa dokumentima EA,

promeniti status svog članstva u ovoj organizaciji da će umesto dosadašnjeg statusa pridruženog člana steći status punopravnog člana EA i u skladu sa tim će bilateralni sporazum sa EA biti zamenjen multilateralnim.

Potpisivanjem sporazuma između ATS-a i EA srpskoj ekonomiji postaje dostupno ne samo milionsko evropsko tržište nego i svetsko tržište za proizvode u usluge ispitane i sertifikovane od strane naših akreditovanih tela, čime se osigurava poverenje u kvalitet i bezbednost srpskih proizvoda i usluga i pruža se izuzetno važna tehnička podrška srpskoj ekonomiji u ostvarivanju konkurentnosti na evropskom tržištu. Povezivanjem sistema akreditacije u Srbiji sa evropskim i svetskim sistemima akreditacije obezbeđuje se prihvatanje rezultata ocenjivanja usaglašenosti sprovedenog u Srbiji.

BLA/MLA sporazumi o priznavanju akreditacije (razlikuju se po statusu članstva u EA), omogućavaju ono što je ekonomskim jezikom merljivo, a to je uklanjanje trgovinskih barijera na način da ljudi, proizvodi i usluge prelaze evropske i svetske granice. Akreditacija donosi poverenje u usluge akreditovanih laboratorija, sertifikacionih i kontrolnih tela, koje proizvodima, ljudima i uslugama daju „međunarodni pasoš za trgovinu“, upravo iz razloga što su BLA/MLA sporazumi priznati na međunarodnom nivou od strane međunarodnih organizacija za akreditaciju - Međunarodne organizacije za akreditaciju laboratorija (ILAC) i Međunarodnog akreditacionog foruma (IAF).

ATS je u periodu od 27. juna do 1. jula 2011. godine bio predmet „kolegijalnog ocenjivanja“ tima ocenjivača EA sa ciljem da se proverí usklađenost uspostavljenog sistema akreditacije u Srbiji sa zahtevima standarda ISO/IEC 17011, odgovarajućim zahtevima evropske regulative (Uredba (EC) 768/2008), kao i smernicama i uputstvima međunarodnih organizacija za akreditaciju. Tim kolegijalnih ocenjivača je izneo mišljenje da u Srbiji postoji neophodna zakonska osnova za rad Akreditacionog tela, da ATS ima adekvatne procedure koje stalno unapređuje, da su administrativno osoblje i vodeći ocenjivači posvećeni svom poslu, kao i da su tehnički ocenjivači i eksperti kompetentni.

Bostjan Godec, SA, Jelena Popović, MERR, Natalija Jovičić Zarić, ATS i Thomas Facklam, DAkKS

Značaj EA BLA/MLA sporazuma

Države članice EU i EFTA-e su uspostavile mrežu nacionalnih akreditacionih tela pod nazivom Evropska organizacija za akreditaciju - EA koja omogućava da se kompetentnost svih laboratorija, kontrolnih i sertifikacionih tela ocenjuje po istim principima u skladu sa međunarodnim standardima i procedurama. Nakon usvajanja evropskih propisa u oblasti unapređenja trgovine proizvodima na jedinstvenom Evropskom tržištu Evropska komisija danas priznaje novu ulogu EA kao nadležnog tela koje se bavi pitanjima akreditacije i navodi da je: „akreditacija od suštinskog značaja za ispravan rad transparentnog tržišta koje je orijentisano ka kvalitetu“.

Osnovna misija EA je unapređenje transparentnosti sistema akreditacije država članica EU i drugih evropskih zemalja u okviru mreže potpisnica multilateralnih/bilateralnih sporazuma EA, kao i upravljanje sistemom kolegijalnog ocenjivanja kojim se dokazuje usaglašenost nacionalnog sistema akreditacije sa zahtevima relevantnih standarda i dokumenata međunarodnih organizacija za akreditaciju.

Nacionalna akreditaciona tela, koja dokažu usaglašenost sa traženim kriterijumima, potpisuju multilateralni/bilateralni sporazum sa EA, čime se omogućava međusobno poverenje i prihvatanje izveštaja i sertifikata, koje izdaju akreditovana tela za ocenjivanje usaglašenosti zemalja potpisnica, i predstavljaju efikasan mehanizam za uklanjanje trgovinskih barijera.

BLA/MLA sporazumom EA se priznaje:

- ekvivalentnost sistema akreditacije u zemljama potpisnicama;
- podjednaka pouzdanost/priznavanje sertifikata i izveštaja koje izdaju tela za ocenjivanje usaglašenosti akreditovana od strane nacionalnih akreditacionih tela zemalja potpisnica.

Potvrda multilateralnih/bilateralnih sporazuma sa EA se održava putem „kolegijalnog ocenjivanja“ koje sprovode ocenjivači iz drugih akreditacionih tela. Svrha ovih rigoroznih ocenjivanja na licu mesta je da se verifikuje da potpisnice sporazuma, tj. akreditaciona tela, u svakom trenutku rade u skladu sa međunarodno priznatim kriterijumima. Sprovođenje ovog procesa nadgleda Evropska komisija, Savetodavni odbor EA i nadležni organi država.

Nove akreditacije

Akreditaciono telo Srbije donelo je sledeće odluke o dodeli akreditacije, niz odluka o održavanju ili obnovi akreditacije, proširenju, odnosno smanjenju obima akreditacije, suspenziji, odnosno ukidanju akreditacije.

april 2012. godine

Dodeljena je akreditacija laboratorijama za ispitivanje:

- DP NOVI SAD GAS, za distribuciju gasa, održavanje i izvođenje, Novi Sad,
- Institut za transfuziju krvi Srbije, Služba za laboratorijsku i drugu dijagnostiku, odeljenje za biohemijska i imunohemijska ispitivanja, Beograd,
- TRC pro d.o.o., Laboratorija, Laboratorija za ispitivanje, Petrovaradin,

- Prirodno matematički fakultet Kragujevac, Centar za predklinička ispitivanja aktivnih supstanci, Laboratorija za ćelijsku i molekularnu biologiju, Kragujevac,

i sertifikacionom telu za sertifikaciju sistema menadžmenta:

- ICC CERTIFICATION CENTER DOO, Novi Sad.

mart 2012. godine

Dodeljena je akreditacija laboratoriji za ispitivanje:

- Institut za molekularnu genetiku i genetičko inženjerstvo, Sektor za laboratorijska ispitivanja, Beograd,,

i kontrolnim telima:

- TELELINK, doo, Beograd,
- DOO ENERGOBULL, Novi Sad,

- SITEL d.o.o., Beograd,
- SERVIS POPOVIĆ d.o.o., Beograd,
- SWAT d.o.o, Beograd..

Takođe je doneta odluka o ukidanju akreditacije kontrolnom telu:

- D.O.O. IRVAS, Kruševac..

januar i februar 2012. godine

Dodeljena je akreditacija laboratorijama za ispitivanje:

- METALFER STEEL MILL DOO, Sremska Mitrovica,
- Institut Kirilo Savić, AD Beograd, Laboratorija za ispitivanje konstrukcija,
- El Ex garant d.o.o., Laboratorija za ispitivanje, Beograd,
- Akcionarsko društvo za proizvodnju petrohemijskih proizvoda, sirovina i hemikalija „HIP Petrohemija“ Pančevo - u restrukturiranju, RJ Mašinsko održavanje, Pančevo,
- PATENTING d.o.o., Preduzeće za transfer tehnologije, inženjering, proizvodnju, trgovinu i usluge u oblasti procesne industrije, Beograd,

i kontrolnim telima:

- Institut «Kirilo Savić» AD Beograd,
- Saybolt Pan Adriatica d.o.o., Novi Sad,

- MASTER OPITUS d.o.o., Beograd,
- Stevčević Co., Beograd,
- VAGE GROUP d.o.o., Beograd,
- VAGA LIBELA DOO, Kraljevo,
- EWG, doo, Niš,
- Otvoreni atelje grada Beograda Arhitekton d.o.o. Beograd,
- VAGA MONT AD, Beograd,
- VUKAS MERING DOO, Zemun,
- NS PETROL LAB, Novi Sad.

Takođe je doneta odluka o ukidanju akreditacije laboratorijama za ispitivanje:

- Fizički fakultet Univerziteta u Beogradu, Laboratorija za fiziku i tehnologiju plazme, Beograd i
- PD Centar za vinogradarstvo i vinarstvo d.o.o., Laboratorija za ispitivanje, Niš.

Promena dokumentacije: Nova izdanja dokumenata tokom meseca februara i marta

Tokom meseca februara i marta 2012. godine stupila su na snagu nova izdanja dokumenata: Lista dokumenata koji sadrže zahteve koje treba da ispuni podnosilac prijave za akreditaciju i akreditovano telo za ocenjivanje usaglašenosti ATS-UP01, Smernice za primenu SRPS CEN/TS 15675 u postupku akreditacije laboratorija za ispitivanje ATS-UP20 i Smernice za iskazivanje obima akreditacije laboratorija za ispitivanje ATS-UP03.

<http://www.ats.rs/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=649>

Poziv zainteresovanim telima za akreditaciju PT provajdera

Akreditaciono telo Srbije je sprovelo niz aktivnosti u okviru proširenja svog područja rada koje se odnose na akreditaciju provajdera za sprovođenje programa osposobljenosti (PT provajderi) prema SRPS ISO/IEC 17043. U narednom periodu planiraju se završne aktivnosti na razvoju nove šeme akreditacije koje će obuhvatiti i sastanak sa svim zainteresovanim PT provajderima.

Pozivaju se svi PT provajderi, zainteresovani za akreditaciju, da iskažu svoje namere pisanim putem. Informacija treba obavezno da sadrži i oblast PT aktivnosti za koju postoji namera za akreditacijom.

Kontakt adrese su: azra.redzepovic@ats.rs i aleksandra.nikolic@ats.rs.

Poseta eksperata sa GIZ/ACCESS projekta

U okviru projekta bilateralne podrške nemačke vladine organizacije za tehničku pomoć, GIZ/ACCESS „Strategija razvoja infrastrukture kvaliteta“, 14. februara ove godine, u poseti Akreditacionom telu Srbije (ATS) bili su Thomas Schlüter i Tilman Denkler, eksperti iz Nemačke.

Pored aktivnosti izrade Strategije sa preporukama za unapređenje infrastrukture kvaliteta i Akcionog plana za njeno sprovođenje, u okviru projekta je predviđen i uravnotežen razvoj svih komponenti infrastrukture kvaliteta, odnosno pružanje podrške svim institucijama u ovoj oblasti – ATS-u, Direkciji za mere i dragocene metale i Institutu za standardizaciju Srbije. Kako bi bila realizovana podrška ATS-u, na ovom sastanku se razgovaralo o potrebama ATS-a i mogućnostima pružanja adekvatne tehničke pomoći od strane eksperata iz projekta. Od posebnog značaja je bilo angažovanje ovih vrsnih stručnjaka iz Nemačke u analizi Izveštaja tima ocenjivača EA i Izveštaja radne grupe Saveta za multilateralne sporazume EA (Task-Force Group), radi sprovođenja odgovarajućih mera u cilju potpisivanja multilateralnog sporazuma i za akreditaciju sertifikacionih tela za sisteme menadžmenta.

Saradnja sa drugim akreditacionim telima

U prostorijama ATS-a, 23. februara, održan je zajednički sastanak predstavnika Akreditacionog tijela Crne Gore (ATCG), Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine (BATA), Instituta za akreditaciju Republike Makedonije (IARM) i ATS-a u skladu sa ranije potpisanim Sporazumom o saradnji u oblasti akreditacije.

Tokom sastanka je utvrđen Program saradnje za 2012. godinu, koja će biti obezbeđena kroz aktivnosti zajedničkog organizovanja seminara i konferencija; uzajamnog obučavanja kadrova; razmene ocenjivača i tehničkih eksperata; obavljanja zajedničkog ocenjivanja i zajedničkog učestvovanja organizacija u međulaboratorijskim poređenjima.

Obuke za sertifikaciona tela u oblasti uvođenja GLOBALG.A.P. standarda i zaštite geografskog porekla

U okviru Programa švajcarsko-srpske trgovinske saradnje 2009-2012 (Swiss-Serbian TCP 2009-2012) u oblasti uvođenja GLOBALG.A.P. standarda i zaštite geografskog porekla (geographical indications - GI) održana je u Palati Srbija, u Beogradu, obuka za ocenjivače za potrebe akreditacije.

Obuka se sastojala iz dva dela. U prvom delu, u trajanju od tri dana, stručnjaci iz Švajcarske su predstavili sledeće teme: opšte principe standarda EN 45011 i geografskih oznaka, uloge i kompetencije vodećih i tehničkih ocenjivača i eksperata, izveštavanje sa ocenjivanja, kao i iskustva Švajcarske u oblasti akreditacije i sertifikacije geografskih oznaka.

Goran Savanović, vodeći ocenjivač ATS-a, je održao predavanje na temu uloge i zaduženja članova tima za ocenjivanje, proces ocenjivanja, pravila ponašanja tokom ocenjivanja i Kodeks ocenjivača. Prvi deo obuke je uključio i rad na terenu, gde su polaznici imali priliku da posete proizvodnju futoškog kupusa.

Drugi deo obuke se odnosio na GlobalG.A.P. kada je Friedrich Lüdeke, stručnjak iz FoodPlus-a, predstavio funkcionisanje sertifikacije od strane FoodPlus-a i glavne tehničke zahteve sertifikacionih aktivnosti. Takođe, polaznici su obišli Rudnap Agrar – proizvodnju jabuka, nakon čega je sledilo pisanje izveštaja o ocenjivanju.

Obuci je prisustvovalo 8 polaznika. Predavači na obuci su bili: Hanspeter Ischi (konsultant iz Švajcarske), Dominique Barjolle (REDD), Corinne Couilerot (REDD), Friedrich Lüdeke (Food Plus) i Goran Savanović (ATS).

Polaznici obuke u rasadniku u Futogu

Sastanak sa predstavnicima akreditovanih ST za sertifikaciju sistema menadžmenta

Natalija Jovičić Zarić i Dejan Krnjaić

Akreditaciono telo Srbije je organizovalo sastanak sa predstavnicima akreditovanih sertifikacionih tela za sertifikaciju sistema menadžmenta i sa predstavnicima sertifikacionih tela, koja su u postupku akreditacije, 2. marta 2012. godine u prostorijama ATS-a.

Glavna tema sastanka su bile predstojeće aktivnosti ATS-a u odnosu na ocenjivanje u skladu sa SRPS ISO/IEC 17021:2011, definisanje kriterijuma za auditore/proveravače sertifikacionih

tela, kao i kriterijuma za osobe koje donose odluku o sertifikaciji. ATS će u narednom periodu izmeniti svoju politiku u vezi broja osvedočenja u rad sertifikacionih tela za sertifikaciju sistema menadžmenta o čemu su prisutni ovom prilikom obavešteni.

Ovaj sastanak je prvi u nizu koje ATS namerava da organizuje u narednom periodu kako bi se izbeglo različito tumačenje zahteva SRPS ISO/IEC 17021: 2011 i obavezujućih EA/IAF dokumenata.

<http://www.ats.rs/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=648>

Sastanak na temu primene novih pravilnika iz oblasti opreme pod pritiskom

Akreditaciono telo Srbije je, u saradnji sa Ministarstvom za infrastrukturu i energetiku, 9. marta 2012. godine u prostorijama ATS-a organizovalo sastanak na temu primene novih pravilnika iz oblasti opreme pod pritiskom.

Sastanku su prisustvovali predstavnici Ministarstva (Zoran Filipović, pomoćnik ministra, Uroš Đurđević, načelnik Odeljenja za inspekciju opreme pod pritiskom, Aleksandra Babić, šef Odseka za pravne poslove i Olga Antić Miočinović, rukovodilac Grupe za tehničke poslove) i ATS-a (dr Dejan Krnjaić, direktor ATS-a, Ljubica Živanić, načelnik Odeljenja za kontrolna i sertifikaciona tela, Natalija Jovičić Zarić, zamenik direktora ATS-a), kao i predstavnici akreditovanih kontrolnih i sertifikacionih tela i ocenjivači i tehnički eksperti ATS-a iz oblasti opreme pod pritiskom.

Glavna tema sastanka je bila primena i način ocenjivanja zahteva Pravilnika o pregledima opreme pod pritiskom tokom

veka upotrebe („Sl.glasnik RS“ br.87/11), Pravilnika o tehničkim zahtevima za projektovanje, izradu i ocenjivanje usaglašenosti jednostavnih posuda pod pritiskom („Sl.glasnik RS“ br.87/11) i Pravilnika o tehničkim zahtevima za projektovanje, izradu i ocenjivanje usaglašenosti opreme pod pritiskom („Sl.glasnik RS“ br.87/11). Razjašnjene su trenutno uočene nedoumice u vezi zahteva pomenutih pravilnika i odgovoreno je na niz pitanja prisutnih. Doneti su određeni zaključci u vezi primene istih, koji će biti sastavni deo ocenjivanja od strane ATS-a, a biće sadržani u internim dokumentima ATS-a. Navedena dokumenta će, nakon usaglašavanja, biti javno dostupna i obavezujuća za primenu od strane tela za ocenjivanje usaglašenosti u postupku akreditacije.

<http://www.ats.rs/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=647>

Čast nam je da najavimo da će se Međunarodni dan akreditacije održati 9. juna 2012. godine. Težište ovogodišnje teme je na akreditaciji kao karici u lancu proizvodnje bezbedne hrane i čiste vode za piće.

Svima nam je potrebna dovoljna količina hrane i vode da bismo preživeli, pri čemu cene hrane i vode moraju

biti pristupačne, a sama hrana i voda moraju imati adekvatnu nutritivnu vrednost i stepen bezbednosti.

Lanac snabdevanja hranom i vodom se brzo menja zbog faktora kao što su povećan stepen urbanizacije, tehnološki razvoj u oblasti obrade i prerade, izmenjeni zahtevi i potrebe potrošača, kao i sve veća globalizacija lanaca snabdevanja.

Takođe, potrošači u razvijenim zemljama pokazuju sve više interesovanja za način nastanka hrane, koju konzumiraju, odnosno za izvore vode i sadržaj minerala flaširane vode. Potrošači su zabrinuti i zbog uticaja na životnu sredinu i zbog poslovne etike kada je reč o proizvodima koje konzumiraju.

Zbog svih navedenih faktora je vrlo važno da potrošači imaju poverenja u bezbednost i sigurnost hrane i vode koju konzumiraju, kao i da sadržaj sastojaka tih proizvoda odgovara onima navedenim u deklaraciji. To poverenje nastaje primenom sistema upravljanja bezbednošću hranom, odgovarajućim pouzdanim ispitivanjima i kontrolama kako u domaćoj privredi tako i van vaše zemlje u svim fazama „od proizvodnje do konzumacije“.

Sve je veći broj tela koje proveravaju usklađenost sa ovim standardima tako što pružaju usluge ispitivanja, etaloniranja, kontrolisanja i sertifikacije. Međutim, upravo se akreditacijom potvrđuje nepristrasnost i kompetentnost tih tela da pružaju navedene usluge.

Akreditacija obuhvata veći broj oblasti u lancu snabdevanja čime se obezbeđuje da lica, koja kontrolišu subjekte u industriji hrane i vode, mogu da dokažu da rade u skladu sa odgovarajućim standardima.

Usluge akreditovanih laboratorija za ispitivanje se koriste kada želimo da ispitamo

prisustvo kontaminenata ili da potvrdimo da sadržaj hrane i vode odgovara sastojcima navedenim u deklaraciji. Potrebno je vršiti stalni nadzor i uzorkovanje kako bi se pre stavljanja u promet proverilo da sadržaj proizvoda uvek odgovara sadržaju navedenom na deklaraciji.

Sisteme upravljanja bezbednošću hranom koriste organizacije, koje su uključene u sve aspekte lanca snabdevanja hranom i vodom, kako bi pokazale da mogu da drže pod kontrolom bezbednosne rizike do trenutka konzumacije. Rutinske higijenske provere se sprovode od strane akreditovanih inspekcijских tela.

Sve je veći broj akreditovanih šema koje se odnose na „Fair Trade“ standarde, organsku hranu, preradu životinja, kao i zaštitu životne sredine.

Akreditaciona tela, koja su ocenjena kao kompetentna, potpisuju sporazume kojima se podržava prihvatanje izveštaja ispitivanja i sertifikata stranih akreditacionih tela. Ovi sporazumi, koji se potpisuju sa Međunarodnim forumom za akreditaciju (IAF) i Međunarodnom organizacijom za akreditaciju laboratorija (ILAC), eliminišu potrebu za ponovnim ispitivanjem, proverama ili sertifikacijom u svakoj zemlji uvoza. Na osnovu izveštaja i sertifikata, koji sadrže znak pomenutih multilateralnih sporazuma, zakonodavci mogu biti sigurni da klijenti akreditovanih TOU posluju u skladu sa priznatim standardima.

Glavni događaji, medijske kampanje, kao i radionice i seminari će se dešavati uporedo sa proslavom Međunarodnog dana akreditacije u preko 90 zemalja kako bi javnost bila upoznata sa značajem akreditacije kada je reč o snabdevanju i upotrebom bezbedne hrane i čiste vode za piće. Ukoliko želite da saznate nešto više, molimo vas da kontaktirate svoje akreditaciono telo.

Brošuru, izrađenu u čast proslave ovog dana, možete preuzeti sa veb-sajta ILAC-a i IAF-a, a kratak promotivni film se takođe može preuzeti sa Youtube kanala IAF-a i ILAC-a sa adrese:

<http://www.youtube.com/user/IAFandILAC>.

Pete Unger i Randy Dougherty, predsedavajući ILAC-a i IAF-a

Aktuelnosti u Sektoru za infrastrukturu kvaliteta Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja

Jelena Popović, pomoćnik ministra,
Sektor za infrastrukturu kvaliteta,
Ministarstvo ekonomije i regionalnog
razvoja

Dugoročni cilj Sektora za infrastrukturu kvaliteta, sa idejom da novouspostavljeni sistem u ovoj oblasti postane deo jedinstvenog evropskog tržišta, ostvariće se realizacijom strateških ciljeva kao što su:

- kreiranje okvira za slobodan protok roba usklađen sa pravilima EU, pre svega pravilima iz „novog paketa mera“ iz 2008. godine, donetim na nivou EU; može se reći da je ovaj cilj u potpunosti ostvaren kroz usvajanje četiri ključna zakona, koja uređuju donošenje tehničkih propisa i ocenjivanje usaglašenosti, standardizaciju, akreditaciju i metrologiju, a sve u funkciji plasiranja bezbednog proizvoda na srpsko tržište;
- preuzimanje evropskih direktiva „novog pristupa“; ove godine trebalo bi da se zaokruži paket preuzetih pomenutih evropskih direktiva iz nadležnosti Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja;
- nastavak preuzimanja evropskih standarda; Srbija je preuzela međunarodnu obavezu da do 2012. godine preuzme 80% evropskih standarda. Zaključno sa 2011. godinom je preuzeto 70% evropskih standarda i ostaje da se ostatak evropskih standarda preuzme do kraja 2012. godine. Samo u 2011. godini je preuzeto 13.896 evropskih standarda od kojih 9.456 objavljenih od strane CEN-a i 4.331 standard objavljen od strane CENELEC-a;
- unapređenje akreditacije; kada je akreditacija u pitanju ove godine očekujemo jedan veliki iskorak – potpisivanje bilateralnog/multilateralnog sporazuma Akreditacionog tela Srbije sa Evropskom organizacijom za akreditaciju što će imati za posledicu priznavanje sistema akreditacije i, samim tim, predstavljajući krupan korak ka evropskim integracijama uopšte;
- unapređenje metrologije; u metrologiji je uspostavljen sistem za ocenjivanje usaglašenosti proizvoda i etaloniranje merila; Srbija je potpisnik CIPM MRA za određene mogućnosti etaloniranja i merenja (CMC) koje se nalaze u BIPM (Bureau International des Poids et Mesures – Međunarodni biro za tegove i mere), odnosno bazi podataka (BIPM KCDB). Etaloniranjem se obezbeđuje sledivost do međunarodnih etalona SI jedinica za sve korisnike u Republici Srbiji (privreda, industrija, laboratorije za etaloniranje, tela za ocenjivanje usaglašenosti i dr.);
- uzajamno prihvatanje industrijskih proizvoda u trgovini sa članicama EU - potpisivanje ACCA sporazuma - ostvarenje ovog strateškog cilja dolazi na kraju, po realizaciji gore pomenutih ciljeva. Naime, neophodno je da, po uspostavljanju svih elemenata sistema, uključujući i evropske direktive koje su preuzete u naš pravni sistem, bude ocenjeno koja je to industrijska oblast u Srbiji pokrivena preuzetim evropskim direktivama, koja je „najspremnija za slobodan protok roba na tržištima Evrope i sveta“.

Kao što možemo videti iz priloženog, srpski sistem infrastrukture

kvaliteta je na dobrom putu da postane deo evropskog unutrašnjeg tržišta i to konstruktivnim naporima svih učesnika: Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja, Instituta za standardizaciju Srbije, Akreditacionog tela Srbije i Direkcije za mere i dragocene metale.

1. Horizontalni pravni okvir i akti za sprovođenje zakona

Četiri ključna zakona, četiri stuba koji čine temelj srpske infrastrukture kvaliteta (Zakon o tehničkim zahtevima za proizvode, Zakon o standardizaciji, Zakon o akreditaciji i Zakon o metrologiji) je usvojeno prethodnih godina i u potpunosti usaglašeno sa Uredbom 765/2008/EZ, Uredbom 764/2008/EZ i Odlukom 768/2008/EZ. Prošle godine usvojen je i peti zakon koji nije u neposrednoj vezi sa unapređenjem sistema infrastrukture kvaliteta, ali je takođe veoma značajan - Zakon o kontroli predmeta od dragocenih metala. Uz ove zakone, doneti su svi akti za sprovođenje Zakona o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti, Zakona o standardizaciji, kao i Zakona o akreditaciji. U oblasti metrologije, od ukupno 19, doneto je 13 podzakonskih akata i to: devet pravilnika, tri uredbe i jedna odluka (preostalih šest podzakonskih akata nalaze se u proceduri), a u oblasti dragocenih metala od 15 predviđenih zakonom u pripremi su dva podzakonska akta.

2. Preuzimanje evropskih Direktiva „novog pristupa“

a) preuzimanje evropskih direktiva iz nadležnosti Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja

Od 2009. do 2011. godine, ministar za ekonomiju i regionalni razvoj je doneo pet pravilnika kojima su preuzete: Direktiva o bezbednosti mašina, Direktiva o niskonaponskoj opremi, Direktiva o elektromagnetnoj kompatibilnosti, Direktiva o bezbednosti liftova i Direktiva o ličnoj zaštitnoj opremi. Liste srpskih standarda, čijom primenom se obezbeđuje pretpostavka usaglašenosti sa zahtevima iz donetih pravilnika, redovno se ažurira. Radi što lakše upotrebe pravilnika kojima su transponovane direktive

o niskonaponskoj opremi, elektromagnetnoj kompatibilnosti i bezbednosti mašina, Sektor za infrastrukturu kvaliteta je pripremio i, na sajtu Ministarstva, objavio vodiče i uputstva za njihovu primenu.

U ovoj godini planira se izrada i donošenje dva pravilnika i to: Pravilnika o opremi i sistemima koji se koriste u potencijalno eksplozivnoj atmosferi, a kojim se transponuje ATEX Direktiva, i Pravilnika o buci koju emituju mašine koje se koriste na otvorenom, a kojim se preuzima evropska direktiva 2000/14/ES.

U oblasti metrologije, tri evropske direktive „novog pristupa“ su u završnoj fazi preuzimanja; radi se o Direktivi o merilima (MID), Direktivi o neautomatskim vagama (NAWI) i Direktivi o prethodno upakovanim proizvodima (Directive on pre-packaged products).

b) Preuzimanje evropskih direktiva iz nadležnosti drugih ministarstava

Iz nadležnosti ostalih ministarstava preuzete su: Direktive o opremi pod pritiskom (PED), Direktiva o jednostavnim posudama pod pritiskom (SPVD) i Direktiva o telekomunikacijskoj terminalnoj opremi (RTTED); prema zahtevima koji se javljaju iz privrede, neophodno je otpočeti rad na usklađivanju sa evropskim tehničkim zakonodavstvom u oblasti građevinskih proizvoda, vozila i hemikalija.

3. Primena novog horizontalnog zakonodavstva, kao i preuzetih evropskih direktiva – primena novog koncepta za plasiranje proizvoda na tržište

Novim propisima u oblasti infrastrukture uveden je novi koncept poslovanja kada je reč o proizvodnji, uvozu i izvozu industrijskih proizvoda koji podrazumeva poslovanje po novim pravilnicima kojima su preuzete evropske direktive (električna i elektronska oprema, liftovi, lična i zaštitna oprema, mašine...); istovremeno su preuzeti i evropski standardi koji prate ove direktive:

a) za proizvođače je od izuzetne važnosti činjenica da su dobili mogućnost da proizvode po standardima kojim se uvode nove tehnologije u proces

proizvodnje; takođe, ukoliko imaju sopstvene mogućnosti (svoje laboratorije) mogu i sami da završe ocenjivanje usaglašenosti proizvoda pre njegovog plasiranja na tržište (self-certification);

b) za uvoznike je veoma značajno uvođenje „potvrde o usaglašenosti“ kao dokumenta koji treba dobiti od relevantnog tela za ocenjivanje usaglašenosti da bi se proizvod plasirao na srpsko tržište; drugim rečima proizvodi, za čije ispitivanje nije potrebna „treća strana“ (što čini oko 90% proizvoda u Evropi), podležu samo proveru dokumentacije koja prati proizvod (deklaracija proizvođača, izveštaj o ispitivanju), bez ispitivanja samog proizvoda; samim tim, posledica novog koncepta je da proizvodi ne podležu duplom ispitivanju i sertifikaciji na način da se prvo ispitaju u inostranstvu pa se ponovo uzima njihov uzorak za ispitivanje u Srbiji, što značajno olakšava i pojeftinjuje proceduru uvoza i stavljanja proizvoda na srpsko tržište. Za proizvode, čiju usaglašenost sa zahtevima novih pravilnika proizvođač ne može da ispita sam (u svojoj laboratoriji), potrebno je angžovati treću stranu (laboratoriju za ispitivanje, kontrolno telo, sertifikaciono telo); u ovom slučaju, prema odredbama novih propisa, strani sertifikati „treće“ strane, koji prate robu, mogu biti priznati u formi rešenja od strane nadležnog ministra u utvrđenom

postupku koji vodi komisija za priznavanje stranih isprava nadležnog ministarstva; priznati sertifikati se registruju u Registru stranih isprava kod Ministarstva za ekonomiju i regionalni razvoj i za svaki sledeći uvoz istog proizvoda nije potreban novi postupak već izvod iz Registra za proizvod u pitanju; tako se i u ovom slučaju skraćuje procedura, jer ponovo nema duplog ispitivanja proizvoda, već se samo kod nadležnog ministarstva vodi postupak za priznavanje strane isprave koji je daleko kraći i jednostavniji;

c) izvoznici (ovo je naročito značajno za strane investitore), zbog primene novih, unapređenih standarda, sa kojima proizvodi moraju biti usaglašeni da bi bili usaglašeni sa zahtevima novih pravilnika (pretpostavka usaglašenosti), imaju mogućnost da izvoze kvalitetnije i sigurnije proizvode.

Da bi funkcionisao novi koncept poslovanja u Srbiji, potpisan je i Protokol o saradnji između Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja, Ministarstva finansija-Uprave Carina i Ministarstva poljoprivrede, trgovine šumarstva i vodoprivrede, kao prvi model koordinacije nadzora nad tržištem; ovakav model ima, između ostalog za cilj razmenu informacija između tri institucije o potencijalno opasnim proizvodima koji se mogu pojaviti na srpskom tržištu ili prilikom uvoza.

Kao ilustraciju sprovođenja novih propisa možemo navesti i imenovanje tela za ocenjivanje usaglašenosti po novom konceptu; do sada je ukupno imenovano 6 tela za ocenjivanje usaglašenosti, a doneto je 12 rešenja: (jedno telo može biti imenovano za više oblasti pa se broj imenovanih tela i rešenja o imenovanju ne poklapaju). Od 6 imenovanih tela tri su imenovana za sprovođenje postupka usaglašenosti u skladu sa pravilnikom kojim je preuzeta Direktiva o elektromagnetnoj kompatibilnosti, 5 tela je imenovano za ocenjivanje usaglašenosti u skladu sa pravilnikom kojim je preuzeta Direktiva o bezbednosti mašina, 3 tela su imenovana za ocenjivanje usaglašenosti u skladu sa Pravilnikom kojim je preuzeta Direktiva o niskonaponskoj opremi i jedno telo je imenovano za ocenjivanje usaglašenosti u skladu sa pravilnikom kojim je preuzeta Direktiva o bezbednosti liftova; u toku su još tri postupka za imenovanje tela za ocenjivanje usaglašenosti. Podaci o telima mogu se naći na web strani www.tehnis.merr.gov.rs.

U metrologiji je, po novom konceptu, ovlašćeno više kontrolnih tela za ocenjivanje usaglašenosti - ukupno četrnaest, pretežno za merila kao što su vage i sprave za merenje tečnog goriva.

Još jedna ilustracija sprovođenja novih propisa u Srbiji svakako je razvijanje jedinstvenog informativnog centra o tehničkoj regulativi u Srbiji „TEHNIS“; TEHNIS obuhvata portal, aplikativni softver i bazu podataka sa registrima koji se odnose na tehničke propise; može se reći da TEHNIS ima tri komponente:

- a) sadrži pet vrsta registara, jer je Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja koordinator u oblasti tehničkih propisa, a to su: 1) registar važećih tehničkih propisa 2) registar tehničkih propisa u pripremi 3) registar imenovanih i ovlašćenih tela za ocenjivanje usaglašenosti 4) registar ovlašćenih tela za overavanje merila i 5) registar inostranih isprava o usaglašenosti koje važe u Republici Srbiji.
- b) TEHNIS predstavlja elektronski alat za obavljanje funkcije „Enquiry Point-a“, tj. kontaktne tačke za pružanje informacija STO i EU o tehničkim propisima i prijavljivanje tehničkih propisa u fazi pripreme (notifikacija) u skladu sa STO Sporazumom o tehničkim barijerama u trgovini - TBT i evropskom direktivom (98/34) o pribavljanju informacija u oblasti tehničkih propisa i standarda.

- c) Portal TEHNIS ima za cilj da pruži informacije privredi, potrošačima, tržišnoj inspekciji o: novinama u radu Sektora za infrastrukturu kvaliteta u okviru Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja, informacije o tehničkoj regulativi Srbije, tekstove svih zakona i drugih propisa iz delokruga Sektora, tekstove važećih tehničkih propisa, tekstove Vodiča za primenu tri nova pravilnika (LVD, EMC, MD), kao i druge informacije o infrastrukturi kvaliteta u Srbiji.

Uz uspešnu primenu novih propisa, važno je napomenuti i obuku/edukaciju privrede koju je Sektor za infrastrukturu kvaliteta organizovao u vidu seminara o novim tehničkim propisima; održana su dva ciklusa seminara u junu i novembru 2011. godine u saradnji sa regionalnim privrednim komorama na temu „primena novih tehničkih propisa u oblasti bezbednosti mašina, niskonaponske opreme i elektromagnetne kompatibilnosti“; seminari su trajali 21 dan, a obuci je prisustvovalo 600 privrednika, predstavnika tržišne inspekcije i lokalnih carinskih ispostava.

4. Jačanje institucija

a) Akreditaciono telo Srbije (ATS)

Sve aktivnosti ATS-a su usmerene ka potpisivanju EA/MLA – što predstavlja ključni preduslov za prihvatanje sertifikata, izdatih od akreditovanih organizacija u Srbiji, na tržištu EU; Novi Zakon, Osnivački akt i Statut ATS-a su omogućili da sistem akreditacije bude potpuno usaglašen sa principima evropske akreditacije i Uredbom 765/2008/EZ; u aprilu 2011. imenovan je novi Nadzorni i novi Upravni odbor ATS-a; u junu 2011. izvršena je ocenjivačka poseta EA – “peer evaluation”; u junu 2011. je održana 1. sednica novog Saveta za akreditaciju kao savetodavnog stručnog tela za oblast akreditacije.

b) Institut za standardizaciju Srbije (ISS)

U oblasti standardizacije su doneti Zakon, Osnivački akt i Statut ISS-a, koji su usklađeni sa principima EU, što sve ima za cilj ispunjenje uslova za punopravno članstvo u CEN/CENELEC; ISS planira da do kraja 2012. godine preuzme preko 80% EN standarda (u 2012. planirano objavljivanje ukupno 4.245 srpskih standarda); u rad organa ISS-a uključene su sve zainteresovane strane

(skupština, upravni odbor, nadzorni odbor, tehničke komisije, stručni saveti); počela je edukacija o primeni srpskih standarda što je od izuzetne važnosti za srpsku privredu - u 2011. godini ISS je organizovao 8 seminara za privredu i to:

- SRPS ISO 9001 (2 termina)
- Oprema za ličnu zaštitu (tri termina)
- SRPS ISO/IEC 27001 (dva termina)

c) Direkcija za mere i dragocene metale

U oblasti metrologije je novi Zakon o metrologiji usklađen sa OIML (preporukama D1 i D9) i evropskom praksom; U skladu sa novim zakonskim rešenjima:

- utvrđene su jasne uloge svih aktera u sistemu metrologije
- uspostavljen je sistem ovlašćivanja tela za overavanje merila
- uveden je novi koncept za etaloniranje
- izvršena je reorganizacija DMDM-a - onemogućen svaki eventualni sukob interesa
- postavljen je novi menadžment DMDM-a i izvršena je reorganizacija unutrašnjih organizacionih jedinica radi usklađivanja sa novim Zakonom.

Pored navedenog, osnovan je Metrološki savet kao stručno savetodavno telo. U skladu sa potpisanim CIPM MRA, etaloni i uverenja o etaloniranju i merenju, izdati od DMDM-a, uzajamno se priznaju širom sveta.

5. Strategija razvoja infrastrukture kvaliteta u Srbiji

Nakon perioda intenzivne harmonizacije sa evropskim propisima, Sektor za infrastrukturu kvaliteta je u 2011. godini započeo pripreme na izradi Strategije razvoja infrastrukture kvaliteta u saradnji sa nemačkom nevladinom organizacijom za tehničku pomoć - GIZ, u okviru višegodišnjeg programa ACCESS - Assistance to the Competitiveness and Compatibility for the EU of Serbian SME. Ova Strategija je od izuzetnog značaja za sve aktere infrastrukture kvaliteta u Srbiji budući da treba da pokaže dugoročni pravac razvoja ove oblasti u Srbiji, kao i eventualne manjkavosti novouspostavljenog sistema infrastrukture kvaliteta. Jednom rečju, može se reći da je dugoročni cilj Strategije uravnotežen razvoj svih komponenti (standardizacija, akreditacija, metrologija, ocenjivanje usaglašenosti), tj. stabilan i održiv sistem infrastrukture kvaliteta usklađen sa potrebama i planovima razvoja industrije Srbije.

Strategija će se zasnivati na 4 analize koje prethode izradi teksta Strategije (prve dve u toku):

- analiza sistema za ocenjivanje usaglašenosti ("provider side"),
- analiza strukture industrije Srbije u pogledu potreba za uslugama u infrastrukturi kvaliteta ("demand side"),
- analiza institucija infrastrukture kvaliteta - ISS, ATS, DMDM,
- analiza funkcionalnosti uspostavljenog pravnog okvira i preispitivanje rešenja koje je ustanovio Zakon o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti.

Pored teksta Strategije sa preporukama za unapređenje infrastrukture kvaliteta, pripremiće se i Akcioni plan za sprovođenje strategije.

Iz svega gorenavedenog, jasno i nedvosmisleno proizilazi da u procesu uspostavljanja novog i modernog sistema infrastrukture kvaliteta, kao budućeg ključnog segmenta unutrašnjeg tržišta i slobodnog protoka roba, moraju se postići tri osnovna cilja:

1. stavljanje na tržište bezbednih proizvoda sa postepenim uklanjanjem tehničkih barijera u trgovini,
2. Jačanje zaštite potrošača i
3. Unapređenje konkurentnosti srpske privrede.

Naime, zaokruživanjem novog sistema infrastrukture kvaliteta, Republika Srbija će biti nekoliko koraka bliže EU i njenim vrednostima koje će imati direktan pozitivan uticaj na:

- srpske privrednike koji će proizvoditi, uvoziti i izvoziti sa ograničenim tehničkim barijerama ili bez njih,
- potrošače kojima će biti garantovan bezbedan proizvod,
- državu koja će biti u mogućnosti da pojednostavi procedure kontrole kada je u pitanju bezbednost proizvoda, na prvom mestu uspostavljajući adekvatnu saradnju i koordinaciju između carinske administracije i tržišne inspekcije.

Ostvarenjem ova tri cilja Republika Srbija će biti u poziciji da postane aktivan učesnik u trgovini na tržištima Evrope i sveta.

Analiza kapaciteta i potreba industrije za uslugama koje pružaju institucije infrastrukture kvaliteta

Poziv privrednim subjektima na saradnju radi pripreme analize stanja i potreba industrije za uslugama koje pružaju tela za ocenjivanje usaglašenosti (laboratorije za ispitivanje ili etaloniranje, sertifikaciona tela za proizvode ili sisteme menadžmenta, kontrolna tela), Institut za standardizaciju Srbije, Akreditaciono telo Srbije, Direkcija za mere i dragocene metale.

Izrada Strategije unapređenja infrastrukture kvaliteta, između ostalog podrazumeva analizu kapaciteta i potreba pojedinih grana industrije za uslugama koje pružaju institucije infrastrukture kvaliteta. U okviru raspoloživih sredstava, analizom će biti obuhvaćeni prvenstveno privredni subjekti iz sledećih oblasti: električnih i elektronskih aparata i mašina, mašinogradnje, lične zaštitne opreme, građevinskih proizvoda i opreme pod pritiskom (pre svega proizvodi obuhvaćeni evropskim direktivama za bezbednost mašina, liftova, niskonaponsku opremu, elektromagnetsku kompatibilnost, ličnu zaštitnu opremu, opremu pod pritiskom, građevinske proizvode).

Za potrebe ove analize Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja pripremljeno je upitnik i poslaloga na 40 adresa privrednih subjekata koji su identifikovani kao ključni predstavnici industrije u pomenutim privrednim granama. I pored toga, radi sveobuhvatnijeg sagledavanja stanja i potreba industrije za uslugama, koje pružaju institucije infrastrukture kvaliteta, neophodno je aktivno učesće što šireg kruga predstavnika industrije. Zato molimo privredne subjekte da popunjavanjem upitnika doprinesu realnom sagledavanju stanja u pogledu primene tehničke regulative i da popunjen upitnik dostave na elektronsku adresu tbtinfo@merr.gov.rs, najkasnije do kraja maja 2012. godine. Upitnik možete preuzeti u .doc formatu na sajtu <http://www.tehnis.merr.gov.rs>. Zahvaljujemo na razumevanju što će samo potpuno popunjeni upitnici biti obrađeni.

Pored upitnika, predstavnici Ministarstva će, zajedno sa predstavnicima programa nemačke tehničke podrške Srbiji (projekat GIZ ACCESS), posetiti određeni broj privrednih subjekata od kojih se očekuju informacije o realnim potrebama i poteškoćama sa kojima se susreće industrija kada je u pitanju primena tehničkih propisa, odnosno celokupnog tzv. tehničkog zakonodavstva.

Donošenjem Strategije unapređenja infrastrukture kvaliteta definišće se naredni koraci za ujednačen razvoj svih komponenti infrastrukture kvaliteta: standardizacije, metrologije, akreditacije i ocenjivanja usaglašenosti. U tom smislu, cilj Strategije je da postavi prioritete razvoja za naredni period u ovoj oblasti, u skladu sa potrebama industrije, a u okvirima novog zakonodavnog miljea.

Ukoliko imate potrebe za dodatnim informacijama u vezi sa sprovođenjem ove analize, molimo vas da se obratite na e-mail adresu: tbtinfo@merr.gov.rs.

Klimatske promene

Klimatske promene i EU

Klimatske promene su izazov za sve nas. Temperature rastu, obrasci padavina se menjaju, glečeri se tope, nivo mora je sve viši i ekstremni vremenski događaji, kao što su poplave i suše, postaju sve učestaliji. Šta više, predviđa se da će dramatične posledice klimatskih promena postati još intenzivnije u narednim decenijama.

Stoga je u narednom periodu veliki izazov pred nama kada se radi o ovoj oblasti. Politika Evropske unije (EU) u oblasti klimatskih promena ima za cilj da, vodeći međunarodne pregovore i pomažući svetu da se bori sa posledicama degradacije planete, Evropu učini vodećim regionom u borbi protiv klimatskih promena u svetu.

Evropska unija traži ekonomičan način da evropsku privredu učini privredom odgovornom prema životnoj sredini koja vodi računa o što manjoj potrošnji energije. U poslednje dve decenije emisija se smanjila za 16%, dok je u istom periodu ostvaren ekonomski rast u iznosu od 40%. Ukoliko postojeće zakonodavstvo bude u potpunosti implementirano, Evropska unija je na putu da dostigne svoje ciljeve za 2020. godinu, smanji nivo emisije za 20% ispod nivoa iz 1990. godine i za 20% poveća učešće obnovljenih izvora energije u svom energetsom miksu. Trenutno smo na samo pola puta do trećeg cilja za 2020. godinu – poboljšanje energetske efikasnosti za 20%; ipak, mnogo veći napor će biti neophodni kako bi se ovaj cilj ispunio. Do 2050. godine Evropa bi mogla smanjiti većinu svoje emisije gasova sa efektom staklene bašte. Čiste tehnologije predstavljaju budućnost evropske privrede.

U želji da na pravi način reflektuje povećanu političku pažnju i neophodnost da se povećanje prosečne globalne temperature zadrži ispod 2°C u odnosu na pred-industrijski nivo, Evropska unija je u februaru 2010. godine osnovala namenski Generalni direktorat za klimatske akcije („DG CLIMA“). U okviru Komisije, DG CLIMA blisko sarađuje sa drugim odeljenjima Komisije vodi međunarodne pregovore o klimatskim promenama, pomaže EU da se nosi sa posledicama klimatskih promena i ispunji ciljeve „20-20-20“ za 2020. godinu:

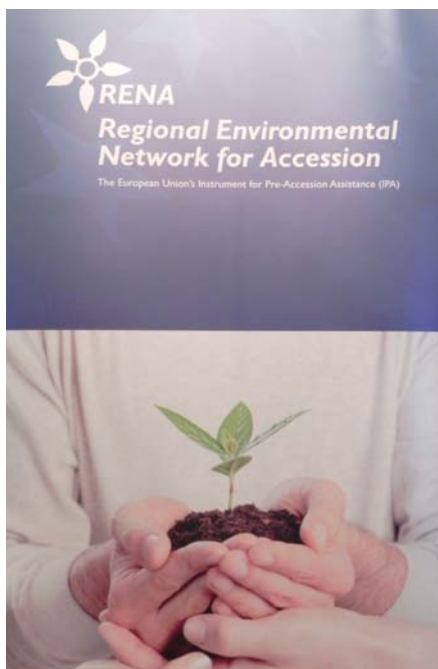
- Smanjenje emisije gasova staklene bašte u EU za najmanje 20% ispod nivoa iz 1990. godine,
- 20% iskorišćene energije u EU dolazi iz obnovljivih izvora,
- Postići smanjenje korišćenja primarne energije od 20% u odnosu na projektovane nivoe, poboljšanjem energetske efikasnosti.

Svojim „Planom za prelazak na privredu sa konkretno niskim procentom ugljenika u 2050. godini“ Evropska komisija je prevazišla ciljeve za 2020. godinu i utvrdila plan za postizanje dugoročnih ciljeva – da se domaća emisija smanji za 80 – 95% do sredine veka – kao što je dogovoreno od strane šefova država i vlada Evropske unije. Plan ukazuje na to kako sektori odgovorni za emisiju u Evropi – proizvodnja električne energije, industrije, transport, zgrade i građevinarstvo, kao i poljoprivreda – mogu u narednim decenijama preći na ekonomiju sa niskim procentom ugljenika.

U prilogu navedenim ciljevima, Komisija (DG CLIMA) i zemlje članice EU razvijaju i primenjuju sistem trgovine emisijama (EU ETS) i promovišu njegovo povezivanje sa drugim sistemima trgovine ugljenikom sa krajnjim ciljem da izgrade međunarodno tržište trgovanja ugljenikom. Osim toga, Komisija prati implementaciju ciljeva za smanjenje emisije zemalja članica van sektora EU ETS („Odluka o zajedničkim naporima“). Što se tiče akcija u oblasti klimatskih promena, EU je usvojila zakonodavstvo u oblasti monitoringa i izveštaja o gasovima sa efektom staklene bašte, izdvajanja i skladištenja ugljenika, efikasnosti vozila i standarda kvaliteta goriva, fluorisanih gasova i supstanci koje oštećuju ozonski omotač. Značajne mere, koje se odnose na klimatske promene, su razvijene i u drugim oblastima politike EU kao što su energetika, transport, životna sredina, poljoprivreda i istraživanje – što ukazuje na to da je međusektorska saradnja od suštinske važnosti u ovoj oblasti.

Tokom razvoja i implementacije politike i zakonodavstva u oblasti klimatskih promena, svi akteri na nacionalnom nivou EU su pozvani da učestvuju. Pored toga, Komisija podržava zemlje kandidate za članstvo u EU da usklade svoje aktivnosti (takođe u oblasti klimatskih promena) sa standardima EU.

Nacionalni seminar o klimatskim promenama "Mogućnosti, prednosti i izazovi politike i zakonodavstva Evropske unije u oblasti klimatskih promena" održan je 29. i 30. marta 2012. godine u hotelu Hajat, Beograd, u organizaciji Ministarstva životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja i u saradnji sa projektom „Regionalna mreža za pristupanje u oblasti zaštite životne sredine (RENA)“ koji finansira Evropska komisija.

Seminar je održan u okviru projekta RENA čiji je cilj unapređenje regionalne saradnje između zemalja zapadnog Balkana i Turske u oblasti životne sredine i klimatskih promena tokom procesa pristupanja Evropskoj uniji. RENA projekat se sastoji od četiri radne grupe od kojih se jedna bavi tematikom vezanom za klimatske promene. Radna grupa za klimu pruža podršku potencijalnim kandidatima i zemljama kandidatima poput Srbije u procesu usaglašavanja zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije u oblasti klimatskih promena, kao i u procesu pripreme i implementacije politike i strategije koja se odnosi na klimatske promene.

Kako je navedeno u Strategiji proširenja, koju je Evropska komisija objavila 2011. godine, naponi, koje zemlje ulažu u oblasti klimatskih promena, moraju biti adekvatno praćeni podizanjem javne svesti i izgradnjom kapaciteta.

Seminar je otvorio šef delegacije EU u Srbiji, Vensan Dežer, koji je tom prilikom istakao značaj ove teme za sve nas budući da će dramatične posledice klimatskih promena postati još intenzivnije u narednim decenijama. Budući da je Srbija nedavno postala kandidat za članstvo u EU, moraće da razmišlja o borbi protiv klimatskih promena, ali će u tome imati podršku i pomoć Evropske unije. Naglasio je da su za Srbiju od suštinskog značaja kapaciteti za realizaciju zakona koji uređuju ovu oblast. Srbija će morati da definiše jasnu politiku u oblasti klimatskih promena kako bi doprinela smanjenju emisije gasova i povećanju energetske efikasnosti. Prema rečima ambasadora Dežera sprovođenje takve politike će doneti Srbiji nove investicije, a samim tim i nova radna mesta.

Ministar životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja, Oliver Dulić, je na početku svog izlaganja naglasio da je Srbija ozbiljno pristupila primeni zakonodavstva, koje uređuje ovu oblast, i počela odgovorno da razmišlja o zaštiti životne sredine i klimatskim promenama kako bi ostavila bolji svet budućim generacijama. Neodgovorno ponašanje bi ugrozilo 450.000 porodica koje žive od poljoprivrede. Iako Srbija još uvek nema obavezu kvantifikovanog smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte, u toj oblasti u mnogim segmentima ne zaostaje u odnosu na zemlje članice i saraduje sa EU. Srbiju očekuju velike investicije u energetskom sektoru i u oblasti zaštite životne sredine, posebno u oblasti upravljanja otpadom. Do 2016. godine Srbija će biti u obavezi da primenjuje direktivu Evropske unije o trgovini gasova sa efektom staklene bašte kako bi se smanjila potrošnja energije u domaćinstvima i industriji, ali i povećala proizvodnja energije iz obnovljivih

izvora. Prema njegovim rečima, procene svetskih naučnika pokazuju da ne bi trebalo potcenjivati posledice klimatskih promena, zbog čega je neophodno intenzivno raditi na borbi protiv klimatskih promena uvođenjem novih standarda, unapređenjem tehnologija i znanja, kao i modernizovanjem industrije.

Direktorka Kancelarije za evropske integracije Vlade Srbije, Milica Delević, istakla je da je veoma važno usaglašavanje propisa u oblasti životne sredine sa standardima EU i da je cilj Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju približavanje stavova svih strana u okviru političkog dijaloga o važnim međunarodnim pitanjima – među kojima je i pitanje klimatskih promena. Jedan od načina privlačenja investitora jeste primena evropskih standarda u svim oblastima, a naročito u privredi. Ukoliko se proces harmonizacije propisa nastavi, Srbija bi bila u poziciji da, srednjoročno, preuzme obaveze iz članstva u skoro svim oblastima pravne tekovine EU.

Šef Odseka za međunarodne i međuinstitucionalne odnose Generalnog direktorata Evropske komisije za klimu, Laurence Graff, istakla je da je ovo pitanje na kojem se mora hitno raditi budući da je prošle godine povećan broj ekstremnih vremenskih prilika kako u Srbiji tako i širom sveta, a posledice će osetiti posebno industrija i poljoprivreda. Ona je podsetila da EU ulaže veliki napor i sredstva kako bi smanjila emisiju gasova i da je cilj da se pređe na tzv. „low carbon“ privredu. U tom cilju je tokom 2008. i 2009. godine usvojen paket propisa koji uređuje ovu oblast u EU. Posebno je istakla koliko je važno ispunjenje tzv. „20-20-20“ ciljeva do 2020. godine.

Tokom svoje prezentacije Imre Csikós, koordinator Radne grupe za klimatske promene (RENA), predstavio je strukturu RENA-e koja uključuje 4 radne grupe, ali i postignute rezultate korisnika projekta (zemlje Zapadnog Balkana i Turska).

Osmotrene i očekivane promene klime...

Proučavanje pojava menjanja klime jedna je od naučnih disciplina kojom se svetska nauka bavi već dugi niz godina. Naučna istraživanja potvrdila su postojanje prirodnih uticaja na promene klime, kao što su promene položaja Zemlje u odnosu na Sunce, varijacije Sunčevog zračenja i slično.

S druge strane, naučno dokazane činjenice 70-tih godina prošlog veka ukazale su na pojavu „dodatnih“ promena klime Zemlje u odnosu na očekivane, usled prirodnih uticaja. Ove „dodatne“ promene klime odnosno zagrevanje klimatskog sistema prema četvrtom izveštaju Međunarodnog panela o promeni klime, objavljenom 2007. godine, su nesumnjive. Istovremeno, prema ovom izveštaju zagrevanje klimatskog sistema je, sa verovatnoćom od 90%, posledica ljudskih aktivnosti. Drugim rečima, ljudske aktivnosti kao što su korišćenje fosilnih goriva u industrijskoj proizvodnji i saobraćaju i promena načina korišćenja zemljišta i poljoprivredne proizvodnje osnovni su uzroci povećanja koncentracija gasova sa efektom staklene bašte (GHG) u atmosferi odnosno globalnog zagrevanja.

Pored ocena dosadašnjih promena klime i njihovih uzroka pomenuti izveštaj Međunarodnog panela o promeni klime

daje i različita scenarija očekivanih promena klime do kraja ovog veka. Scenarija zavise od faktora poput nivoa privrednog razvoja, raspoloživosti resursa, porasta broja stanovnika, razvoja i upotrebe tehnologija praćenih malim emisijama GHG i slično. Ovako izrađeni scenariji predviđaju porast prosečne globalne temperature od 1,1 do 6°S do kraja ovog veka.

Pored potrebe rešavanja samog problema promene klime, nastalog kao rezultata ljudskih aktivnosti, svakako je sve izraženija potreba rešavanja problema uticaja ovih promena na sektore i sisteme, odnosno prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove. Četvrti izveštaj Međunarodnog panela o promeni klime potvrđuje već prisutne uticaje promena klime, uz očekivanje da će ih projektovano globalno zagrevanje značajno pojačati.

Borba protiv klimatskih promena...

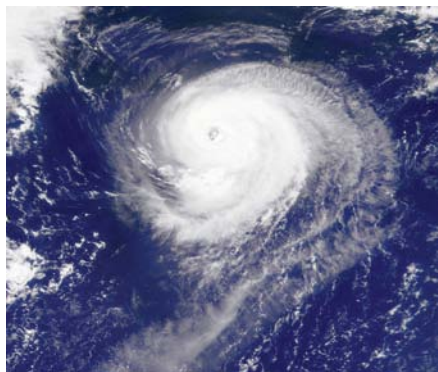
Okvirna konvencija UN o promeni klime (Konvencija) utvrđuje na međunarodnom nivou opšti okvir borbe protiv klimatskih promena. Konvencija podstiče industrijski razvijene zemlje na stabilizaciju emisija gasova sa efektom staklene bašte, ali ih na to ne obavezuje. To čini Kjoto protokol koji je proistekao iz Konvencije. Kjoto protokol utvrđuje kvantifikovane obaveze smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte za 38 industrijski razvijenih zemalja u

periodu od 2008 - 2012. godine u odnosu na emisije ovih gasova iz 1990. godine, kao tzv. bazne godine. Istovremeno, zemlje u razvoju, prema Kjoto protokolu, nemaju obavezu kvantifikovanog smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte u pomenutom periodu. Značajno je i da Kjoto protokol utvrđuje obavezu smanjenja emisija šest gasova sa efektom staklene bašte: ugljendioksida (CO₂), metana (CH₄), azotsuboksida (N₂O), fluorougljovodonika (HFCs), perfluorougljovodonika (PFCs) i sumporheksafluorida (SF₆). Drugim rečima, borba protiv klimatskih promena u okviru Konvencije i Kjoto protokola podrazumeva aktivnosti koje direktno ili indirektno dovode do smanjenja emisija ovih šest gasova.

S obzirom da Protokol definiše obaveze smanjenja emisija GHG za period 2008-2012. godine, kao i da naučne činjenice pokazuju da smanjenje emisija u Kjoto „periodu“ neće dovesti do ostvarenja ciljeva Konvencije i kako bi se ostvario kontinuitet borbe protiv klimatskih promena, 2007. godine započet je pregovarački proces pod Konvencijom. Pregovarački proces trebalo je da 2009. godine dovede do usvajanja novog ili do usvajanja amandmana na Kjoto protokol kako bi se države članice Konvencije pravovremeno pripremile za njegovo sprovođenje od 2013. godine. Međutim, različiti stavovi država članica Konvencije odložili su usvajanje ovakvog međunarodnog pravno obavezujućeg dokumenta do 2015. godine, a čije bi sprovođenje za sve države članice trebalo da započne od 2020. godine.

Istovremeno, Evropska unija (EU) je 2009. godine definisala svoju politiku kontrole

emisije GHG kroz Paket za klimu i energiju. Poštujući odredbe Paketa za klimu i energiju, EU je i na međunarodnom nivou preuzela obaveze smanjenja emisija GHG i u periodu od 2013. do 2020. godine obezbeđujući kontinuitet akcija u borbi protiv klimatskih promena na teritoriji svojih država članica.

Zakonodavstvo Evropske unije

Borba protiv klimatskih promena već duži niz godina spada u prioritetne aktivnosti država članica EU. Akcije (mere i aktivnosti) borbe protiv klimatskih promena utvrđene su zakonodavstvom EU, koje pored konkretnih zakonskih akata u oblasti klimatskih promena, uključuju i one koje definišu principe i prakse u različitim sektorima, a u svrhu borbe protiv klimatskih promena.

Ipak, kada se posmatra zakonodavstvo EU direktno definisano kao zakonodavstvo u oblasti klimatskih promena ono je definisano Paketom za klimu i energiju Evropske unije (EU Paket). Takođe, strateško, dugoročno, opredeljenje EU za smanjenje emisija GHG utvrđeno je tzv. Mapom puta 2050 (Roadmap 2050). Oba dokumenta nastala su u procesu pregovora pod Konvencijom. Značajno je da je EU na međunarodnom nivou i u pregovaračkom procesu pod Konvencijom jedina izašla sa ovako konkretnim merama, koje su u skladu sa naučnim činjenicama i rezultatima, odnosno rezultatima istraživanja Međunarodnog panela o promeni klime.

EU Paket utvrđuje obaveze smanjenja emisija GHG država članica EU za period 2013 - 2020. godina. Najjednostavnije rečeno, EU Paket definiše odluku EU da će smanjiti svoje emisije GHG za najmanje 20% do 2020. godine, u odnosu na emisije iz 1990. godine. Ovakvo smanjenje emisija država članica EU praćeno je povećanjem udela energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije za 20% u ukupnoj potrebnoj količini energije i povećanjem energetske

efikasnosti za 20% na nivou EU.

Suštinski, osnov EU Paketa čini set direktiva, odluka i pratećih dokumenata koje obavezuju države članice na određene mere i aktivnosti u cilju smanjenja emisija GHG.

Direktiva o sistemu trgovine emisijama (Emissions Trading System - ETS), kao deo EU Paketa, jedna je od najzahtevnijih direktiva EU uopšte. Direktiva predstavlja osnov borbe protiv klimatskih promena EU, definišući sistem smanjenja emisija iz industrije i avio saobraćaja na finansijski opravdan način. Značajno je da su pored

27 država članica u sistem trgovine emisijama EU uključeni, dobrovoljno, i Island, Linhenštajn i Norveška, što dodatno potvrđuje opravdanost ovakvog sistema. Istovremeno, u zemljama poput Japana je u postupku uspostavljanja sličan sistem trgovine emisijama.

Trenutno, sistem trgovine emisijama EU uključuje emisije iz postrojenja za

proizvodnju energije, toplana, rafinerija, cementara, čeličana i postrojenja za proizvodnju gvožđa, stakla, kreča, cigle, keramike, pulpe i papira. Od 2013. godine sistem će biti proširen i na petrohemiju i industriju aluminijuma i amonijaka, ali i neke dodatne GHG, pored onih utvrđenih Kjoto protokolom.

Sam princip sistema trgovine emisijama podrazumeva utvrđivanje ograničenja emisija za svaku od kompanija/postrojenja. Pored ograničenja kompanije dobijaju i određeni broj emisionih dozvola kojima međusobno mogu da trguju.

Na kraju svake godine kompanije moraju pokriti dodeljenim emisionim dozvolama svoje kompletne emisije. U suprotnom plaćaju ogromne kazne. U slučaju da je kompanija ostvarila propisano smanjenje emisija, odobrene emisione dozvole može sačuvati ili prodati drugoj kompaniji.

Fleksibilnost, koju daje sistem trgovine emisijama, se ogleda u mogućnosti ostvarenja smanjenja emisija sopstvenim merama i aktivnostima u slučajevima kada je to isplativije nego direktna kupovina dozvola.

Pored toga, princip, definisan Direktivom o sistemu trgovine emisijama, podrazumeva određeno smanjenje emisionih dozvola u periodu do 2020. godine. Na ovaj način ostvariće se smanjenje emisija od 21% u odnosu na emisije iz 2005. godine.

Jedan od ključnih preduslova za efikasnu realizaciju sistema trgovine emisijama je uspostavljanje transparentnog i jedinstvenog sistema monitoringa i izveštavanja o emisijama. U tom smislu postrojenja i avio kompanije, uključene u ovaj sistem, moraju pripremati godišnji plan monitoringa, na osnovu kojeg prate smanjenje emisija tokom godine i izveštavaju o istom Evropsku komisiju. Podaci iz godišnjeg izveštaja moraju biti

verifikovani od strane akreditovanog verifikatora pre podnošenja Komisiji. Ova procedura, koja obuhvata monitoring, izveštavanje i verifikaciju (MRV), predstavlja deo tzv. „ciklusa usklađenosti“ (“compliance cycle”) Direktive o sistemu trgovine emisijama EU.

Usvajanje zakonodavnog okvira EU, koji će detaljno definisati procedure, forme i kriterijume za MRV za period od 2013 do 2020. godine, uključujući i zahteve koje moraju da ispune verifikatori i akreditaciona tela, se očekuje u prvoj polovini 2012. godine. Za sada je evidentno da će verifikaciju moći obavljati isključivo institucije/kompanije, a ne pojedinci kao što je to slučaj u periodu do kraja 2012. godine. Potencijalni verifikatori moraću da ispune zahteve, odnosno da budu akreditovani prema standardu ISO 14065.

Prednost izmena, koje će važiti od 2013. godine, odnosno jedinstvenog MRV sistema na nivou EU, se ogleda, između ostalog, i u mogućnosti verifikacije izveštaja ne samo na teritoriji države, na kojoj je verifikator

akreditovan za ovu vrstu delatnosti, već i u ostalim državama uključenim u EU sistem trgovine emisijama.

S obzirom da smanjenje emisija iz industrije i avio saobraćaja, utvrđeno Direktivom o sistemu trgovine emisijama, ne može u potpunosti obezbediti ostvarenje ciljeva smanjenja emisija GHG definisanih EU Paketom, Paket uključuje i Odluku o zajedničkom naporu na smanjenju emisija (Effort Sharing Decision). Ova Odluka definiše ciljeve smanjenja emisija iz drumskog saobraćaja, poljoprivrede, domaćinstava i otpada. Odlukom su definisane različite obaveze smanjenja emisija iz navedenih sektora za različite države članice EU i one su definisane na osnovu nivoa ekonomskog razvoja države.

Hvatanje i skladištenje ugljenika (Carbon capture and storage - CCS), kao deo EU Paketa, podrazumeva korišćenje tehnologije hvatanja i skladištenja ugljenika emitovanog iz industrijskih procesa. Tehnologija potrebna za ovu vrstu aktivnosti još uvek je na nivou pilot, odnosno

ispitivanja tehnologija. Istovremeno, EU ima jasne ciljeve komercijalizacije istih u periodu od narednih par godina.

Ciljevi povećanja korišćenja obno-vljivih izvora energije u ukupno proizvedenoj energiji uvedeni su kroz Direktivu za promovisanje korišćenja energije proizvedene iz obnovljivih izvora (Directive on the promotion of the use of energy from renewable sources – RES Directive). Ovi ciljevi takođe su različiti za različite države članice EU u zavisnosti od trenutnih udela proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, ekonomskog nivoa razvoja i slično.

Povećanje energetske efikasnosti do 2020. godine kao jedan od uslova ostvarenja ciljeva EU Paketa, države članice EU definišu kroz akcione planove. Svaka država članica u obavezi je da prati nivo ostvarenja predloženih akcija u okviru ovih planova i na osnovu istih revidira i priprema nove mere i aktivnosti povećanja energetske efikasnosti na nacionalnom nivou.

Pored navedenih delova EU Paketa za klimu i energiju značajno je napomenuti i da niz

EA ima aktivnu ulogu u stvaranju bolje životne sredine - EU Emission Trading System (ETS)

EA je predložila na koji način će akreditacija tela za verifikaciju u skladu sa standardom ISO 14065 postati deo EA MLA sporazuma. Već smo pomenuli da je Generalna skupština EA potvrdila da je ova nova aktivnost (verifikacija) definisana na nivou 2 MLA sporazuma, kao i da se ova aktivnost zasniva na standardu ISO 14065 za EMAS verifikatore, a da se definicijom verifikacije potvrđuje da je standard ISO 14065 standard nivoa 3.

Uskoro se očekuje usvajanje finalne verzije Uredbe EK o akreditaciji i verifikaciji (A&V), pa je stoga planirano

da EA i njene članice realizuju mnogobrojne aktivnosti tokom 2012. godine budući da će primena Uredbe započeti od 1. januara 2013. godine.

Nakon utvrđene potrebe za revizijom dokumenta EA-6/03: Dokument za priznavanje verifikatora u skladu sa ETS Uputstvom EU (EA Document for Recognition of Verifiers under the EU ETS Directive), Generalna skupština EA je naložila Komitetu za sertifikaciona tela da započne rad na reviziji pomenutog dokumenta u skladu sa novom verzijom Uredbe o akreditaciji i verifikaciji. Rad na reviziji pomenute uredbe će biti jedan

od prvih zadataka Radne grupe za akreditaciju GHG verifikatora.

direktiva i odluka u različitim sektorima definiše zapravo aktivnosti koje za rezultat imaju borbu protiv klimatskih promena.

Dugoročno/strateško planiranje

Osnovni princip EU u borbi protiv klimatskih promena je obezbeđivanje kontinuiteta akcija, što prevashodno zahteva dugoročno, odnosno strateško planiranje. Uzimajući u obzir ovaj princip i želeći da obezbedi sigurnost, pre svega za industriju, EU je usvojila tzv. Mapu puta 2050. Ovaj dokument predstavlja strateški dokument EU koji sadrži tri moguća scenarija smanjenja emisija do 2050. godine. Mapa puta 2050 pokazuje opredeljenje EU da u dugoročnom periodu do 2050. godine kontinuirano smanjuje svoje emisije, a u cilju razvoja sektora energetike na način koji će obezbediti proizvodnju energije 2050. godine bez emisija GHG.

Uticaji izmenjenih klimatskih uslova na različite sektore i sisteme već su vidljivi kako na globalnom tako i na nivou EU i očekivanja su da će ovi uticaji biti sve izraženiji. Takođe, uzimajući u obzir da sve planirane aktivnosti u smislu smanjenja emisija GHG,

kako do 2020. tako i do 2050. godine u velikoj meri zavise i od uticaja promene klime na sektore i sisteme, EU se paralelno bavi i problematikom prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove (adaptacijom).

Prepoznajući značaj prilagođavanja na izmenjene uslove kao jednog od ključnih faktora za održivi razvoj, EU je usvojila tzv. Beli papir (WHITE PAPER -

Adapting to climate change: Towards a European framework for action) kao

strateški dokument u oblasti adaptacije. Osnovni cilj ovog dokumenta je podizanje znanja, uključivanje adaptacije u politike, povećanje otpornosti sektora i sistema na promene klime na nivou država članica EU. Značajno je pomenuti da adaptacija nije zakonski propisana i obavezujuća, već za sada spada u dobrovoljne aktivnosti država članica.

Analizirajući akcije i zakonodavstvo EU u oblasti borbe protiv klimatskih promena evidentno je da rešavanje ovog problema zahteva niz koordiniranih i kontinuiranih akcija. Saradnja svih zainteresovanih strana u kreiranju i sprovođenju politika jedan je od osnovnih izazova i obezbeđuje održivost sprovođenja akcija, kako u kratkoročnom tako i dugoročnom periodu. Realizacija aktivnosti u ovoj oblasti na način kako se realizuje na nivou EU omogućuje, uz određena opravdana i isplativa ulaganja, obezbeđivanje novih radnih mesta i novih oblasti rada, ali i povećanje konkurentnosti kompanija na međunarodnom i tržištu EU.

Metrologija: Završena javna rasprava o predlozima tri nova pravilnika

Lucija Dujović, pomoćnik direktora Direkcije za mere i dragocene metale

Javna rasprava o sledećim predlozima pravilnika čije je donošenje planirano Programom rada Vlade za drugi kvartal 2012. godine, a kojima će biti transponovane direktive Evropske unije u zakonodavstvo Republike Srbije je završena 20. februara 2012. godine:

1. Pravilnik o mernim instrumentima kojim će se transponovati Direktiva o mernim instrumentima (Directive 2004/22/ES - Directive 2009/137/ES on Measuring Instruments – MID).

Cilj ove direktive je da se uklone prepreke u trgovini merilima, kao i da se

omogućiti jedinstveno tržište.

Ova direktiva odnosi se na sledeća merila:

- 1) vodomeri;
- 2) gasomeri i korektori zapremine gasa;
- 3) brojila aktivne električne energije;
- 4) merila toplotne energije;
- 5) merni sistem za neprekidno i dinamičko merenje količina tečnosti osim vode;
- 6) automatske vage;
- 7) taksimetri;
- 8) merila dužine opšte namene i ugostiteljske posude (materijalizovane mere);
- 9) merila dužine;
- 10) analizatori izduvnih gasova.

2. Pravilnik o vagama sa neautomatskim funkcionisanjem kojim će se transponovati Direktiva o vagama sa neautomatskim funkcionisanjem (Non-Automatic Weighting Instruments – NAWY Directive 2009/23/ES).

Cilj ove direktive je da se uklone prepreke u trgovini vagama sa neautomatskim funkcionisanjem, kao i da se omogućiti jedinstveno tržište.

Područje primene ove direktive odnosi se na određivanje mase, i to:

- za potrebe komercijalnog poslovanja;
- radi izračunavanja putarine, carine, poreza, premije, kazne, naknade, odštete ili sl;
- u medicinskoj praksi kod vaganja pacijenata za svrhe praćenja, dijagnostikovnja i lečenja;
- za određivanje cene za svrhe direktne javne prodaje i pripreme prethodnih pakovanja i sl.

3. Pravilnik o postupku ispitivanja prethodno upakovanih proizvoda kojim će biti transponovane direktive, koje se odnose na prethodno upakovane proizvode, i to: Direktiva o usklađivanju zakona država članica koja se odnosi na izradu određenih prethodno upakovanih proizvoda označenih masom ili zapreminom (Council Directive of 20 January 1976 of the approximation of the laws of the Member States relating to the marking-

up by weight or by volume of certain prepackaged products, 76/211/ EES), Direktiva kojom se propisuju pravila o nominalnim količinama za prethodno upakovane proizvode koja su opšte prirode i uvek primenljiva, kao dopuna Direktive 76/211/EEZ, (Directive 2007/45/EC of the European Parliament and of the Council of 5 September 2007, laying down rules on nominal quantities for prepacked products, repealing Council Directives 75/106/EES and 80/232/EEC, and amending Council Directive 76/211/EEC).

Transponovanjem ovih direktiva kroz donošenje jednog Pravilnika o postupku ispitivanja prethodno upakovanih proizvoda omogućiće se propisivanje:

- metroloških zahteva prethodno upakovanih proizvoda označenih masom ili zapreminom;
- postupak ispitivanja prethodno upakovanih proizvoda označenih masom ili zapreminom;
- metroloških zahteva i načina za ispitivanje mernih boca, kao i
- metrološki nadzor nad prethodno upakovanim proizvodima.

Objavljeni pravilnici iz oblasti dragocenih metala i metrologije

- Pravilnik o načinu ispitivanja tipa merila za pojedine vrste merila („Službeni glasnik RS”, broj 22/12) je objavljen 23. marta 2012. godine, a stupio je na snagu 31. marta 2012. godine. Ovim pravilnikom se propisuje način na koji se vrši ispitivanje tipa merila za merila za koja je obavezno izdavanje uverenja o odobrenju tipa merila. Merila za koja je obavezno izdavanje uverenja o odobrenju tipa merila su merila određena Pravilnikom o vrstama merila za koja je obavezno overavanje i vremenskim intervalima njihovog periodičnog overavanja („Službeni glasnik RS”, broj 49/10). Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o načinu na koji se vrši ispitivanje tipa merila („Službeni list SRJ”, broj 14/95).
- Pravilnik o obrascu i sadržini službene legitimacije lica ovlašćenog za vršenje metrološkog nadzora („Službeni glasnik RS”, broj 16/12) je objavljen 7. marta 2012. godine, a počinje da se primenjuje od 14. aprila 2012. godine. Ovim pravilnikom bliže se propisuje obrazac i sadržina službene legitimacije lica ovlašćenog za vršenje metrološkog nadzora, kao i način vođenja evidencije o izdatim službenim legitimacijama.
- Pravilnik o načinu priznavanja inostranih žigova na predmetima od dragocenih metala („Službeni glasnik RS”, broj 9/12) je objavljen 5. februara 2012. godine i stupio je na snagu 13. februara 2012. godine, kojim se bliže propisuje način priznavanja inostranih žigova na predmetima od dragocenih metala.

Predstavljamo: Pravilnik o ličnoj zaštitnoj opremi

*Душан Вучковић, начелник Одељења за техничке прописе и оцењивање
усаглашености, Министарство економије и регионалног развоја*

Razlozi koji su bili presudni za donošenje pravilnika

Pravni osnov za donošenje ovog pravilnika je sadržan u članu 6, stav 1. Zakona o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti („Službeni glasnik RS”, broj 36/09) kojim je propisano da tehnički propis priprema i donosi ministarstvo u okviru svog delokruga.

Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja (MERR), kao resorno ministarstvo, nastavilo je u 2011. godini sa preuzimanjem u pravni sistem Republike Srbije direktiva Evropske unije (EU) iz oblasti tehničkog zakonodavstva. Tako je krajem decembra 2011. godine donet novi tehnički propis iz oblasti lične zaštitne opreme pod nazivom: Pravilnik o ličnoj zaštitnoj opremi (u daljem tekstu: Pravilnik). Ovaj pravilnik je objavljen

u „Službenom glasniku Republike Srbije” broj 100/11.

Preuzimanje direktiva EU, tzv. „novog i starog pristupa”, je usklada sa preuzetim obavezama Republike Srbije iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i Nacionalnog programa integracije Republike Srbije u Evropsku uniju (NPI) u vezi sa usklađivanjem domaćeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU. Obaveze iz SSP se naročito odnose na deo koji se odnosi na slobodan protok roba i, u tom smislu, neophodnost harmonizacije tehničkog zakonodavstva Republike Srbije sa tehničkim zakonodavstvom EU sa ciljem uklanjanja nepotrebnih tehničkih prepreka za trgovinu kao jednog od ključnih elemenata za obezbeđivanje slobodnog

protoka roba i stvaranja jedinstvenog tržišta.

Pravilnik je usklađen sa svim načelima i bitnim zahtevima iz Direktive 89/686 EEZ Evropskog Saveta od 21. decembra 1989. godine o približavanju zakona država članica koji se odnose na ličnu zaštitnu opremu, kao i njenim izmenama iz Direktive 93/68/EEZ od 22. jula 1993. godine, Direktive 93/95/EEZ od 29. oktobra 1993. godine i Direktive 96/58/EEZ od 3. septembra 1996. godine.

U skladu sa Direktivom 89/686 EEZ, kao direktivom tzv. „novog pristupa” iz oblasti tehničkog zakonodavstva EU, i Zakonom o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti predviđaju se bitno nova rešenja u oblasti lične zaštitne opreme, vrsti subjekata, koji sprovode ocenjivanje usaglašenosti, vrsti isprava o usaglašenosti, kao i načinu dokazivanja usaglašenosti koja se ogleda u dobrovoljnoj primeni srpskih standarda kojima se preuzimaju harmonizovani (evropski) standardi iz ove oblasti. Ovaj koncept se razlikuje od koncepta u važećim pravilnicima i naredbama iz oblasti lične zaštitne opreme koja često sadrže zastarela i nekonzistentna tehničko-tehnološka rešenja i pravila koja ponekad predstavljaju nepotrebna ograničenja i opterećenja za proizvođača i druge isporučioce lične zaštitne opreme.

Nova rešenja koja donosi pravilnik

Pravilnikom se propisuju: bitni zahtevi za zdravlje i bezbednost i drugi zahtevi i uslovi koje mora da ispuni lična zaštitna oprema pre njenog stavljanja na tržište i/ili upotrebu, radi zaštite zdravlja i bezbednosti korisnika te opreme; kategorije i vrste lične zaštitne opreme; postupci ocenjivanja usaglašenosti; pretpostavka usaglašenosti; sadržina tehničke dokumentacije; sadržina Deklaracije o usaglašenosti; znak usaglašenosti i označavanje usaglašenosti; zaštitna klauzula i zahtevi koje mora da ispuni telo za ocenjivanje usaglašenosti

da bi bilo imenovano za ocenjivanje usaglašenosti.

Ovaj pravilnik, u skladu sa preuzetom direktivom, propisuje samo bitne zahteve za zaštitu zdravlja i bezbednosti koji se odnose na ličnu zaštitnu opremu (član 4. i Prilog 1), a detaljni zahtevi za bezbednost i drugi tehnički zahtevi za ličnu zaštitnu opremu sadržani su u srpskim standardima kojima se preuzimaju harmonizovani (evropski) standardi.

Pravilnik je praćen Spiskom srpskih standarda iz oblasti lične zaštitne opreme

(„Službeni glasnik RS”, broj 10/12) koji je sastavio ministar ekonomije i regionalnog razvoja u skladu sa zakonom, ovim pravilnikom i posebnim propisom. U pitanju su srpski standardi kojima se preuzimaju harmonizovani (evropski) standardi iz oblasti lične zaštitne opreme, koje donosi Institut za standardizaciju Srbije, i čijom primenom se ostvaruje pretpostavka usaglašenosti lične zaštitne opreme sa bitnim zahtevima iz ovog pravilnika (član 14).

Jedna od važnijih novina, koju donosi

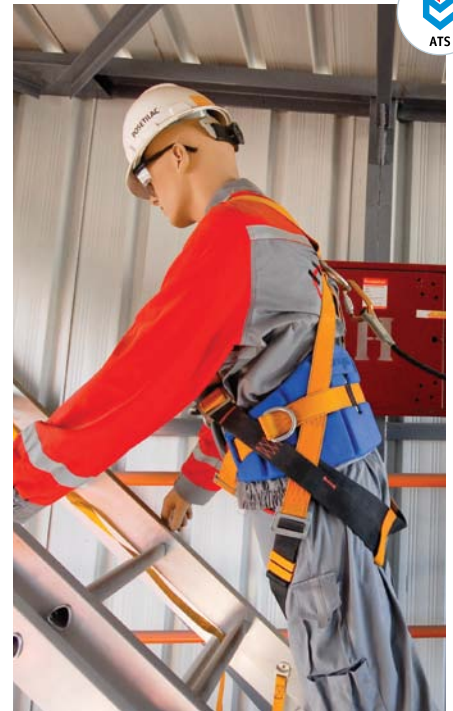
Pravilnik, ogleda se u tome da se ovaj pravilnik primenjuje na daleko veći broj proizvoda, odnosno vrsta lične zaštitne opreme, u odnosu na do sada važeće propise u ovoj oblasti. Namera donosioca Pravilnika je da se ovim pravilnikom na sveobuhvatan način urede tehnički, odnosno bitni zahtevi za zdravlje i bezbednost za svu ličnu zaštitnu opremu koja se stavlja na tržište i/ili u upotrebu u Republici Srbiji, za razliku od dosadašnje regulative koja je propisivala tehničke zahteve za ograničen broj proizvoda iz ove oblasti.

S obzirom na raznovrsnost i veliki broj proizvoda, koji su obuhvaćeni definicijom lične zaštitne opreme, ovaj pravilnik propisuje kategorizaciju i razvrstavanje lične zaštitne opreme.

Kategorizacija i razvrstavanje lične zaštitne opreme se propisuju, prevashodno, zbog

različitih oblika rizika, odnosno različitog stepena rizika koji su prisutni prilikom korišćenja raznih vrsta opreme.

Tako je članom 6. Pravilnika propisano da se kategorizacijom lična zaštitna oprema deli na sledeće kategorije: kategorija I (jednostavna), kategorija II (obična) i kategorija III (zahtevna). Rezultat ovakve kategorizacije je definisanje konkretnih postupaka za ocenjivanje usaglašenosti, koji se moraju sprovesti pre stavljanja na tržište i/ili upotrebu pojedinih kategorija lične zaštitne opreme, a cilj ovih postupaka je obezbeđivanje optimalnog nivoa zaštite zdravlja i bezbednosti korisnika. Detaljno razvrstavanje pojedinih vrsta lične zaštitne opreme u odgovarajuće kategorije dato je u Prilogu 5 Pravilnika (član 7).

KATEGORIJE I VRSTE LZO

1. LZO ZA ZAŠTITU SLUHA

VRSTA LZO	KATEGORIJA
1.1 Sva oprema za zaštitu sluha (koja se stavlja u uši ili nosi preko njih).	II

2. LZO ZA OČI

VRSTA LZO	KATEGORIJA
2.1 Sva oprema za zaštitu očiju i filteri.	II
2.2 Oprema za zaštitu očiju i filteri, projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s visokom temperaturom čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od +100°C ili više i za koju može biti karakteristično prisustvo infracrvenog zračenja, plamena ili veće količine rastopljenog materijala.	III
2.3 Oprema za zaštitu očiju i filteri, projektovana i izrađena za zaštitu od jonizirajućeg zračenja.	III
2.4 Oprema za zaštitu očiju i filteri, projektovana i izrađena za zaštitu od električne struje.	III
2.5 Naočare i maske za plivanje ili ronjenje.	I
2.6 Oprema za zaštitu očiju i filteri, projektovana i izrađena isključivo za zaštitu od sunčevih zraka, sunčane naočare za individualnu i profesionalnu upotrebu. Ovo uključuje slučajeve kad su naočare obojene nakon proizvodnje ili bilo kojeg drugog sklapanja nakon proizvodnje (npr. postavljanje sunčanih zaštitnih sočiva u okvir koji nema znak usaglašenosti).	I
2.7 Skijaške naočare svih vrsta, osim korekcionih naočara.	I

3. LZO ZA ZAŠTITU OD PADA S VISINE

VRSTA LZO	KATEGORIJA
3.1 Sva oprema projektovana i izrađena za zaštitu od pada s visine za individualnu i profesionalnu upotrebu (rad na visini, padovi s čamaca, planinarenje, penjanje po stenama, speleologija). Ova kategorija takođe uključuje opremu za rad na visini i s podrškom (pojaseve, trake oko bedara itd.). Napomena: ova oprema uključuje pojaseve (trake oko bedara, pojaseve oko ramena, itd.) i svu opremu namenenu pričvršćivanju korisnika za objekat, uz izuzetak tačaka oslonca koji su sastavni deo prirodnog ili izgrađenog objekta. - Oprema ove vrste uključuje i opremu za profesionalnu upotrebu, kao što su: povezna užad, pokretne sprave za zaustavljanje pada, karabineri, spojnice, tačke oslonca i dr. - Oprema ove vrste uključuje i opremu za planinarenje, penjanje po stenama i speleologiju, kao što su: spojnice (jednostavna užad), užad za penjanje (dvostruka užad), produžene petlje, karabineri, hvataljke za užu, zaglavci, planinarski klinovi, klinovi za led, sprave za pridržavanje za upotrebu na veštačkim zidovima za penjanje i dr. Napomena: na kategorizaciju ne utiče činjenica da je oprema fabrički proizvedena/sklopljena ili da ju je proizveo/sklolio onaj koji je i sam poslodavac/korisnik (npr. dvostruko povezna užu).	III

4. LZO ZA ZAŠTITU GLAVE

VRSTA LZO	KATEGORIJA
4.1 Sve vrste kaciga uključujući i sportske kacige	II
4.2 Kacige projektovane i izrađene za upotrebu u okruženju s visokom temperaturom, čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od +100°C ili više i za koji može biti karakteristično prisustvo infracrvenog zračenja, plamena ili većih količina rastopljenog materijala.	III
4.3 Kacige projektovane i izrađene za zaštitu od električne struje.	III
4.4 Laka oprema za zaštitu glave projektovana i izrađena za zaštitu vlasšta glave.	I

5. LZO ZA ZAŠTITU LICA ILI DELA LICA

VRSTA LZO	KATEGORIJA
5.1 Sva oprema.	II
5.2 Oprema projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s visokom temperaturom čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od +100°C ili više i za koje može biti karakteristično prisustvo infracrvenog zračenja, plamena ili veće količine rastopljenog materijala.	III
5.3 Oprema projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s niskom temperaturom čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od -50°C ili niže.	III
5.4 Oprema projektovana i izrađena za zaštitu od električne struje.	III

6. LIČNA ZAŠTITNA ODEĆA

VRSTA LIČNE ZAŠTITNE ODEĆE	KATEGORIJA
6.1 Svi delovi odeće s dodacima (odvojivim ili ne), projektovani i izrađeni zbog osiguranja posebne vrste zaštite. Ova kategorija takođe uključuje: Zaštitnu odeću koja se koristi za sportske aktivnosti poput ronilačkih odela, zaštitne odeće za skijanje na vodi i dr; Odeća neprobajna za metke koju ne koriste oružane snage (npr. služba bezbednosti); Odeća koja štiti od infektivnih supstanci koju ne koriste oružane snage.	II
6.2 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za zaštitu od električne struje.	III
6.3 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s visokom temperaturom čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od +100°C ili više i za koje može biti karakteristično prisustvo infracrvenog zračenja, plamena ili većih količina rastopljenog materijala.	III
6.4 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s niskom temperaturom čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od -50°C ili niže.	III
6.5 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za osiguranje ograničenog opsega zaštite od hemijskih štetnosti ili od jonizujućeg zračenja.	III
6.6 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za osiguranje potpune atmosferske izolacije.	III
6.7 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne) za profesionalnu upotrebu, projektovana i izrađena za osiguranje zaštite od atmosferskih uticaja koji nisu ni izuzetni niti ekstremni.	I
6.8 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za zaštitu od mehaničkog delovanja s površinskim učincima	I
6.9 Odeća s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za zaštitu od opasnosti u vezi s rukovanjem vrućim predmetima, pri čemu korisnik nije izložen temperaturi koja bi prelazila +50°C ili opasnim udarcima.	I

7. LZO ZA DISANJE

VRSTA LZO	KATEGORIJA
7.1 Sva zaštitna oprema za disanje: - projektovana i izrađena za osiguranje zaštite od aerosola u čvrstom ili tekućem stanju ili gasova; - projektovana i izrađena za osiguranje potpune atmosferske izolacije; - projektovana i izrađena za upotrebu pri ronjenju.	III

8. LZO ZA NOGE I STOPALA I LZO ZA ZAŠTITU OD KLIZANJA

VRSTA LZO	KATEGORIJA
8.1 Sva oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena naročito za zaštitu nogu ili stopala i zaštitu od klizanja.	II
8.2 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za zaštitu od opasnosti u vezi s električnom strujom pri radovima pri kojima je prisutan visoki napon ili za zaštitu od visokog napona.	III
8.3 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s visokom temperaturom čiji su učinci uporedivi s onima pri +100°C temperature vazduha ili više i za koje može biti karakteristično prisustvo infracrvenog zračenja, plamena ili većih količina rastopljenog materijala.	III
8.4 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s niskom temperaturom čiji učinci su uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od -50°C ili niže.	III
8.5 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za osiguranje ograničenog opsega zaštite od hemijskih štetnosti ili jonizujućeg zračenja.	III
8.6 Sportska oprema (naročito sportska obuća) s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za zaštitu od spoljnih udaraca.	I
8.7 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne) za profesionalnu upotrebu, projektovana i izrađena za osiguranje zaštite od atmosferskih uticaja, koji nisu ni izuzetni niti ekstremni.	I

9. LZO ZA ŠAKE I RUKE

VRSTA LZO	KATEGORIJA
9.1 Sva oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena naročito za zaštitu ruku (ruke i/ili šake).	II
9.2 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za zaštitu od opasnosti u vezi s električnom strujom tokom rada pod opasnim naponom ili koja se upotrebljava kao izolaciona oprema za zaštitu od visokog napona.	III
9.3 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), uključujući i vatrogasnu opremu, projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s visokim naponom čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od +100°C ili više i u kojem može biti karakteristično prisustvo infracrvenog zračenja, plamena ili većih količina rastopljenog materijala.	III
9.4 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za upotrebu u okruženju s niskim naponom čiji su učinci uporedivi s onima pri temperaturi vazduha od -50°C ili niže.	III
9.5 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za osiguranje ograničenog opsega zaštite od hemijskih štetnosti ili jonizujućeg zračenja.	III
9.6 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne) za profesionalnu upotrebu, projektovana i izrađena za zaštitu od sredstava za čišćenje s blagim delovanjem (pranje sudova, čišćenje itd.).	I
9.7 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne), projektovana i izrađena za zaštitu od mehaničkog delovanja s površinskim učincima (ubodi pri šivenju, vrtni radovi, prljavi poslovi, bavljenje sportom).	I
9.8 Oprema s dodacima (odvojivim ili ne) za profesionalnu upotrebu projektovana i izrađena za zaštitu od vrućine ili opasnosti pri rukovanju s vrućim predmetima, gde korisnik nije izložen temperaturama većim od +50°C ili opasnim uticajima (udarcima) te od uobičajeno hladnog vremena.	I
9.9 Suve rukavice za roniocce.	II

Ova oprema uključuje svu LZO koja štiti ruke ili delove ruku uključujući rukavice, rukavice bez prstiju, naprstnjake, opremu koja štiti samo prste ili samo dlan itd. Proizvođač označava proizvode i opasnosti u odnosu na koje je obezbeđena zaštita, zajedno s trajanjem zaštite.

10. LZO ZA ZAŠTITU OD UTAPANJA ILI ZA UPOTREBU KAO POMOĆNA SREDSTVA ZA PLUTANJE, ODNOSNO PLIVANJE

VRSTA LZO	KATEGORIJA
10.1 Sva oprema projektovana i izrađena zbog sprečavanja utapanja ili koja se upotrebljava kao pomoćno sredstvo i koja uključuje pomoćna sredstva za plutanje, odnosno plivanje. Napomena: Oprema iz stava 1. ove tačke uključuje još i: - užad i drugu opremu koja se koristi za izvlačenje iz vode nakon propadanja kroz led; - plivačka odela s ugrađenim plovcima; - narukvice za plivanje.	II

11. LZO KOJA ŠTITI OD OPASNOSTI U VEZI S ELEKTRIČNOM STRUJOM

VRSTA LZO	KATEGORIJA
11.1 Napomena: Zaštitna oprema za zaštitu od električne struje je već navedena u gornjim tabelama ovog priloga. Opasni napon je napon, koji je jednak ili veći od 50 V naizmjenične struje ili 75 V jednosmerne struje.	III
11.2 Zaštitna oprema (obuća, odeća i sl.) za zaštitu od statičkog elektriciteta. Napomena: ova oprema se koristi u okruženju u kojem je moguć rizik od eksplozije.	II

12. LZO PROJEKTOVANA I IZRAĐENA ZA ZAŠTITU OD MEHANIČKOG DEJSTVA

VRSTA LZO	KATEGORIJA
12.1 Sva LZO projektovana i izrađena za zaštitu korisnika od vibracija.	II
12.2 LZO projektovana i izrađena za zaštitu kože korisnika od trenja (npr. pojačanja).	I
12.3 LZO projektovana i izrađena za zaštitu korisnika od povećanog nivoa rizika proizašlog od sudara s drugim licima ili od pada pri bavljenju sportom (npr. štitnik za leđa za planinske bicikliste, fudbalski štitnici za potkoljenice, hokejaški štitnici i dr.).	II
12.4 LZO projektovana i izrađena za zaštitu korisnika od uticaja G-sila (npr. okovratnik za vozače kartinga, štitnik za vrat za vozače autotrka i sl.).	II
12.5 Oprema za zaštitu od manjih udaraca i vibracija koji ne utiču na vitalne delove tela i čiji učinci ne mogu prouzrokovati nepopravljive lezije (kao što su lake kacige za zaštitu potiljka, rukavice, lagana obuća i dr.).	I
12.6 Sportska oprema za zaštitu od manjeg udarca pri padu (zaštita od masnica, ogrebotina, lakih opekotina i sl.), kao što su odbojkaški štitnici za kolena i sl.).	I

13. OPREMA ZA SPAŠAVANJE

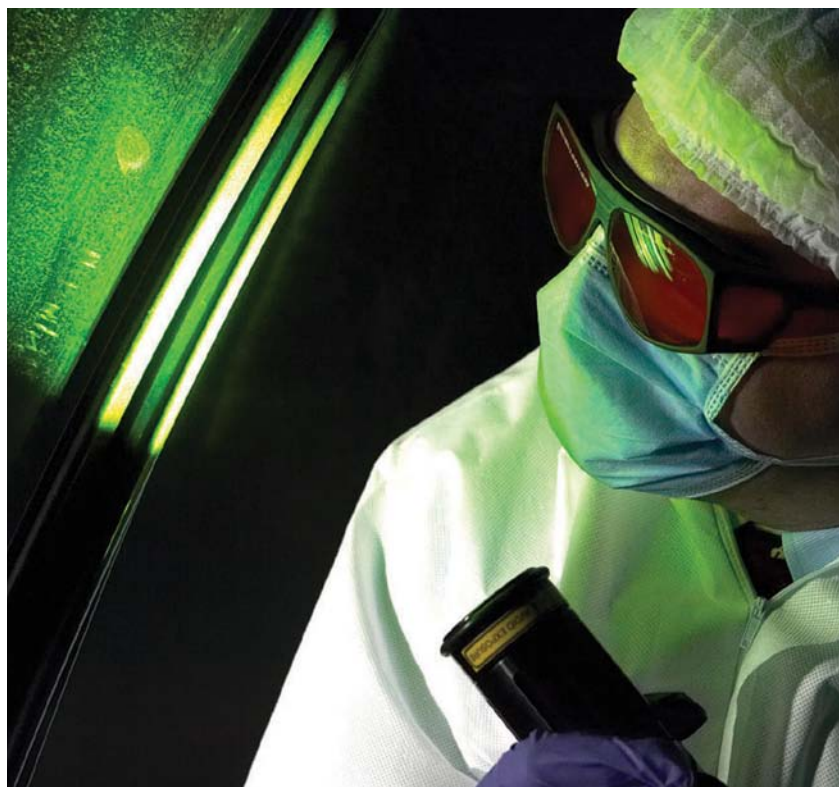
VRSTA LZO	KATEGORIJA
13.1 Maska za reanimaciju, pod uslovom da ta maska, osim omogućavanja odgovarajućeg veštačkog disanja, ima i zaštitnu funkciju za spasioca (npr. zaštita od zaraze pri kontaktu s ustima žrtve) – u tom slučaju je LZO	Zavisno od vrste zaštite
13.2 Ako je oprema za spašavanje nošena pre nesreće, a pomaže spašavanju, onda je ta oprema LZO. Npr. mokro odelo koje se stalno nosi radi zaštite od pothlađivanja u slučaju pada u vodu je LZO.	Zavisno od vrste zaštite

14. MOTOCIKLISTIČKA OPREMA

VRSTA LZO	KATEGORIJA
14.1 Motociklistička odeća i dodatna zaštita (npr. rukavice, čizme) koje samo štite od klimatskih uticaja za profesionalnu upotrebu.	I
14.2 Motociklistička odeća i dodatna zaštita (npr. rukavice, obuća) za koju je obezbeđena dodatna zaštita (npr. štitnici od udarca za udove, štitnici za leđa, laktove ili ramena, zaštita od rezova, ogrebotina i dr.).	II

15. ODEĆA UOČLJIVA SA VELIKE UDALJENOSTI I PRIBOR

VRSTA LZO	KATEGORIJA
15.1 Odeća uočljiva sa velike udaljenosti	II
15.2 Pribor uočljiv sa velike udaljenosti (npr. viseći pribor kao što su viseće oznake)	II

Pri utvrđivanju odgovarajuće kategorije LZO treba uzeti u obzir nivo rizika protiv kojeg LZO obezbeđuje zaštitu.

Usaglašenost lične zaštitne opreme sa bitnim zahtevima iz ovog pravilnika se postiže tako što se propisuje da je proizvođač obavezan da ličnu zaštitnu opremu uskladi sa odgovarajućim bitnim zahtevima za zdravlje i bezbednost iz Priloga 1, kao i da sačini tehničku dokumentaciju, sačini i izda Deklaraciju o usaglašenosti i stavi znak usaglašenosti na ličnu zaštitnu opremu (čl. 15, 16. i 17).

Takođe, za pojedine kategorije lične zaštitne opreme, namenjene za upotrebu u uslovima sa većim stepenom rizika (kategorije II i III), proizvođač je obavezan da obezbedi sprovođenje postupka pregleda tipa proizvoda od strane imenovanog tela za ocenjivanje usaglašenosti (član 11).

Za kategoriju lične zaštitne opreme, namenjene za upotrebu u uslovima sa najvećim stepenom rizika (kategorija III), proizvođač je obavezan da, osim postupka pregleda tipa, po sopstvenom izboru, obezbedi sprovođenje još jednog od sledeća dva postupka:

1) obezbeđivanje usaglašenosti sa tipom proizvoda na osnovu interne kontrole proizvodnje i nadgledanog ispitivanja proizvoda u nasumičnim intervalima od strane imenovanog tela za ocenjivanje usaglašenosti (član 12);

2) obezbeđivanje usaglašenosti sa tipom proizvoda na osnovu garancije kvaliteta procesa proizvodnje-obezbeđivanje kvaliteta proizvodnje od strane imenovanog tela za ocenjivanje usaglašenosti (član 13).

Ovaj pravilnik propisuje i minimalne zahteve koje treba da ispuni telo za ocenjivanje usaglašenosti da bi bilo imenovano za sprovođenje, odgovarajućeg postupka za ocenjivanja usaglašenosti.

Pravilnik propisuje da se lična zaštitna oprema, koja ispunjava zahteve i uslove iz ovog pravilnika i koja je pravilno označena znakom usaglašenosti, stavlja na tržište i/ili upotrebu slobodno, bez ikakvih ograničenja.

Izuzetno, lična zaštitna oprema, koja ne ispunjava zahteve pravilnika, može se javno izlagati na sajmovima i drugim sličnim manifestacijama, pod uslovom da je na vidnom mestu označena upozorenjem da nije usaglašena sa zahtevima iz pravilnika i o zabrani njene kupovine i upotrebe sve dok je proizvođač ili njegov zastupnik ne usaglasi sa zahtevima iz ovog pravilnika (član 5).

Pravilnik, kao i drugi tehnički propisi kojima se preuzimaju EU direktive „novog pristupa“, propisuje t. z. zaštitnu klauzulu. Ta klauzula omogućava da se isporuka ili upotreba lične zaštitne opreme koja je stavljena na tržište Republike Srbije, koja ispunjava zahteve iz ovog pravilnika i koristi

se u skladu sa predviđenom namenom, može ograničiti ili zabraniti u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti (član 20). To, na primer, znači da nadležni inspektor preduzima mere ograničavanja ili zabrane stavljanja na tržište lične zaštitne opreme za koju postoji opravdana sumnja da je nebezbedna za njene korisnike ili druga lica, odnosno okolinu, čak i kada je ta oprema propisno označena i poseduje odgovarajuće isprave o usaglašenosti.

U prelaznim i završnim odredbama ovog pravilnika propisano je da ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije“, a da se primenjuje od 1. jula 2013. godine (član 25).

Primena Pravilnika je odložena, ne samo zbog toga što je određivanje primerenog roka za početak primene nekog tehničkog propisa jedno od načela (u skladu sa Zakonom o tehničkim zahtevima za proizvode i ocenjivanju usaglašenosti i evropskom regulativom u oblasti tehničkog zakonodavstva) koje se obavezno uzima u obzir prilikom donošenja i primene tehničkih propisa, već i zbog toga što je realna procena donosioca Pravilnika da pretežan deo domaćih proizvođača i drugih isporučilaca lične zaštitne opreme nije u mogućnosti da, odmah po stupanju na snagu ovog pravilnika, svoje kapacitete u tehničko-tehnološkom i kadrovskom smislu

prilagodi sprovođenju ovog pravilnika. S tim u vezi, propisano je da isprava o usaglašenosti, izdata na osnovu propisa koji prestaju da važe danom početka primene ovog pravilnika, važi do isteka roka važnosti u skladu sa tim propisom, a najkasnije do 1. jula 2013. godine (član 24). Danom početka primene ovog pravilnika, prestaju da važe:

- 1) Naredba o obaveznom atestiranju šlemova za zaštitu u industriji („Službeni list SFRJ”, br. 4/82 i 43/82);
- 2) Naredba o obaveznom atestiranju šlemova za vatrogasce („Službeni list SFRJ”, broj 67/86);
- 3) Naredba o obaveznom atestiranju aparata za zaštitu organa za disanje

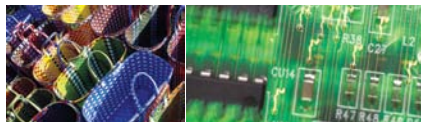
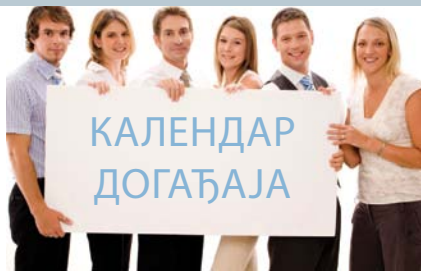
(„Službeni list SFRJ”, broj 49/87);

- 4) Pravilnik o obaveznom atestiranju penjalica za drvene stubove za vodove i o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije udruženog rada ovlašćene za atestiranje tih proizvoda („Službeni list SFRJ”, broj 67/89);
- 5) Pravilnik o obaveznom atestiranju zaštitnih opasača i o uslovima koje moraju ispunjavati organizacije udruženog rada ovlašćene za atestiranje tih proizvoda („Službeni list SFRJ”, broj 67/89);
- 6) Pravilnik o tehničkim i drugim zahtevima za šlemove za vatrogasce („Službeni glasnik RS”, broj 74/09);
- 7) Pravilnik o tehničkim i drugim

zahtevima za lična zaštitna sredstva („Službeni glasnik RS”, br. 56/09), osim odredbe člana 2. stav 1. tačka 10) tog pravilnika koja se odnosi na kacige i vizire za vozače motornih vozila na dva ili tri točka.

Prilikom izrade ovog pravilnika, osim navedene direktive EU, predlagač je uzeo u obzir i rešenja iz referentnih propisa EU u oblasti tehničkog zakonodavstva, a naročito iz Odluke Evropskog parlamenta i Saveta o zajedničkom okviru za trgovanje proizvodima (Decision of the European Parliament and of the Council on a Common Framework for the Marketing of Products 768/2008/EC), kao i rešenja u uporednoj pravnoj praksi u regionu.

APRIL

17 - 19. april 2012.

EA Multilateral Agreement Council, Copenhagen, Danska

18 - 19. april 2012.

ILAC Accreditation Issues Committee (AIC), Prag, Češka

18 - 19. april 2012.

Trening za sertifikaciona tela - sertifikacija proizvoda za geografskom oznakom, Beograd - Futog, Srbija

18 - 20. april 2012.

TC-T Meeting and Workshop, Istambul, Turska

20. и 27. april 2012.

Seminar "Isprave i znakovi usaglašenosti u tehničkom zakonodavstvu novog pristupa", Institut za standardizaciju Srbije, Beograd

23 - 27. april 2012.

CAFMET 2012 - Fourth International Metrology Conference, Marakeš, Maroko, <http://www.acmetrology.com/CAFMET2012>

23. april 2012.

TC-TF Meeting, Geteborg, Švedska

26 - 27. april 2012.

WELMEC Committee Meeting, Krakov, Poljska

29. april - 3. maj 2012.

ILAC/IAF Committees, Frankfurt, Nemačka

MAJ

9. maj 2012.

Round Table Meeting within the framework of the PTB project "Promotion of regional cooperation in SEE in the field of quality infrastructure", Beograd, Srbija

9-11. maj 2012.

Prekretnice u Metrologiji IV, Milestones in Metrology IV, Venecija, Italija, <http://www.milestonesinmetrology.com/>

10 - 13. maj 2012.

Regionalna konferencija o akreditaciji IPA2011 „Infrastruktura kvaliteta u zemljama zapadnog Balkana i Turskoj, Arandelovac, Srbija

14 - 16. maj 2012.

Networking workshop on "Ethical Behaviour in Conformity Assessment", International Conformity Assessment (ICAS) Symposium, Istambul, Turska

18. maj 2012.

Seminar "Isprave i znakovi usaglašenosti u tehničkom zakonodavstvu novog pristupa", Institut za standardizaciju Srbije, Beograd

21 - 25. maj 2012.

EURACHEM Workshop on Validation / Traceability / Measurement Uncertainty i EURACHEM General Assembly, Berlin, Nemačka

21 - 25. maj 2012.

EURAMET General Assembly, Kongens Lyngby, Danska

23 - 24. maj 2012.

EA General Assembly meeting, Madrid, Španija

31. maj 2012.

EEE-PT WG, EEE Proficiency Testing Working Group - "Proficiency Testing in Accreditation" (A joint EA - Eurolab - Eurachem Working Group), 33rd EEE-PT WG meeting, Berlin, Nemačka

JUN

25 - 29. jun 2012.

IAEA, 13th International Symposium on Biological and Environmental Reference Materials (BERM 13), Beč, Austrija

JUL

1- 6. jul 2012.

Konferencija o preciznim elektromagnetskim merenjima, Conference on Precision Electromagnetic Measurements, Gaylord National Resort, Washington DC, <http://www.icpem.org/2012/>

Bilten 08

AKREDITACIONO
TELO SRBIJE
april 2012..

Urednik
Jasna Stojanović
telefon: 011/ 311 71 77
faks: 011/ 313 03 74
e-mail: jasna.stojanovic@ats.rs
Prevod i redakcija
Katarina Blagojević
e-mail: katarina.bogojevic@ats.rs

Adresa
11000 Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 2, adresni kod: 190813
Palata Srbije (SIV), istočno krilo, odeljak – most, 1. sprat
telefon: 011/313 03 73 • faks: 011/313 03 74
e-mail: office@ats.rs • www.ats.rs

Bilten Akreditacionog tela Srbije izlazi kvartalno.
Elektronski bilten Akreditacionog tela Srbije nalazi se na veb portalu ATS-a na adresi www.ats.rs

ATS je nacionalno akreditaciono telo osnovano od strane Republike Srbije kome su povereni poslovi ocenjivanja tehničke kompetentnosti tela za ocenjivanje usaglašenosti (u skladu sa međunarodnim i domaćim standardima) koja obavljaju usluge ispitivanja, etaloniranja, sertifikacije i kontrolisanja.

World Accreditation Day

9 June 2012

Accreditation:
Supporting safe food and clean drinking water

Акредитација

Карика у ланцу производње
безбедне хране и чисте воде за пиће

28. јун 2012.

ДАН АКРЕДИТАЦИЈЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

АКРЕДИТАЦИОНО ТЕЛО СРБИЈЕ
ACCREDITATION BODY OF SERBIA

www.ats.rs